

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 l.

HIRDETÉSEK:
4-hatásos ponts sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyitólár sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG

Aradi és osztrák egyetemes
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 122.

KIADÓHIVATAL:
Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 122.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Csütörtök, november 19.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezérollok: A „fölemelt békelétszám.”
- Az ország milliói.
- Bizottságok munkában.
- A megvádolt szakértő.
- Kossuth Ferenc a vasuti katasztrófákról.
- Háborus készülődés.
- Justh Gyula családja veszedelemben.
- „Királyi” apám . . .
- A kivándorlási kormánybiztos bukása.
- Kétfős gyilkosság Battonyán.
- Vendéglő a lutheránus templom mellett.
- Szökés a tébolydából.
- Egyesülés az Opre-kura terjesztésére.
- Temető egy aradmegyeri község közepén.
- Tarkaságok.
- Tárca: Erzsébet királyné. Írta: Tarnai Aladár.

A „fölemelt békelétszám.”

Arad, november 18.

Mit jelenthet a háboru szótára szerint ez az ártatlanul hangzó frázis: „egy hadtestnek fölemelt békelétszámot adnak”? A tudatlan civilek csak egykép találhatnának: amikor a hadügyi körök ennyit nyíltan bevallanak, akkor a létszám lehet még mindig békés, de egyéb köze a dolognak a békéhez nincsen. A hivatalos jelentések szerint a tartalékosok és póttartalékosok behívása csak azért történik, hogy a határt őrző katonákat egy kissé kimélhessék, — de ez is szinte boszantó példája annak, hogy a hiszékenységgel mennyire visszaélnek. Inkább azokat a kenyérkeresőket kimélték volna, akiknek most fegyverbe kell állani, — ha ugyan egyáltalán kimeletről beszéd eshetik.

A „fölemelt békelétszám” már határozottan hadi készülődés, sokkal komolyabb,

mint a monitorok tüntetése, amelyre különben szintén azt mondták, hogy csak dunai hadgyakorlat. Az előkészület csak egy hadtestre terjedt ki, de ez magában is annyit jelent, hogy a montenegrói és a szerb határokon nagyon izzó a helyzet, s talán nem sok idő választ el az első puska lövésektől, amelyek a bandák rövid-agyu fegyvereiből átvillannak.

Két háboru egy tartományért, amelyben semmi köszönet se volt. S a két háborut azoknak kell megharcolni, vérrel tömni, akiknek nem is lesz része a tartományban. Az első okkupációnak, amelyben annyi magyar legény hullott el, egyéb eredménye nem volt, miathogy harminc esztendő után nekünk ítéltek Bosznia-Hercegovina — multját. A jelen senkié, az anektált tartományok jövője pedig úgy látszik, mindenkié inkább, mint Magyarországé. És nyomban e fanyar csaliódás után újra fegyverbe szóltanak magyar polgárokat, hogy lyukgassák át a bőrüket a crnagore, meg a szerb határon, sőt haljanak meg — és miért? Hogy az államtudósok valamely zseniális forrást találjanak Bosznia-Hercegovinának a monarkia testébe való beolvasztására, oly módon, hogy az se a magyar, se az osztrák „monarkiafelet” ne illesse. Ez már igazán fenséges, nemes cél, hogy katonákat a harcra tüzeljen, a golyózáporba indítsa!

Es újra magyar katonákat. A szerajevói 15. hadtest nem bosnyák katonákat jelent — azok Bécsben, Budapesten, meg Grácban paradéznek — hanem egy sor magyarországi ezrednek odavezényelt zászlóaljait, akiknek keserveiben most osztozni

fog a télviz idején besorozott tartalékosok raja, — hogy azután együtt induljanak a bandák ellen. Ujra megy a gözös Boszniába s akiket vissz, alig fognak egyebet tehetni, mint Aehrenthal külügyminiszter urnak zseniálítását dicsérni.

Az ügyet messziről nézőknek könnyű fölényesen lemosolyogni, gunynyal nézni Szerbia, meg Montenegró forrongását, a bandák szervezését. Hiszen egy „fölemelt békelétszámú” hadtest megeszi Montenegrót, az összes bandákkal együtt; ha egy kevés lenne, ráfekszik kettő, három. Vegül azonban a győzelem biztos. Ebben mi se kételkedünk, miután a háboru ma már nem a termopyléi hősök mestersége, hanem ágyuk, emberek és pénzek kérdése. Szerbia és Montenegró pedig mind a háromnak szükében van. De amíg a tulerő diadala bekövetkezik, mennyi magyar vér fog elhullni, hány halottra lesz szükség, és hány polgárembert vonnak el a mesterségtől, övéitől, — talán a legnagyobb szükség idején? Vajjon nem lehetett volna ezt egy kicsit különb külügyminiszteri zseniálítással megtakarítani?

S ha a tábor tüzek föl-villannak s ha a két, egymással farkas-szemét néző ellenfelet megkérdezik, miért akarják egymást öldökölni, — a szerb katona talán tud rá felelni. Azt mondja: azért, mert a nemzeti önértetünk kivanja ezt. De mit fog felelni erre a kérdésre a magyar legény, a fölemelt békelétszámában fagyoskodó, gémberedett kezű alföldi katona? . . .

Erzsébet királyné.

— A mai névnap alkalmából. —

Írta: Tarnai Aladár.

Immár tizenegyed-szer hidalja levelét az idők vén faja, hogy eborítsa gyásszal, hervadással november 19 enek szomorú emlékét. De nem borulat oly vastag szemfedő, hogy eltakarná szemünk elől azt a sirt, mely elárta a magyar nemset, jövevő angyalát, párlógó nagy patronáját. Minden ószi nevadással megújul emléke a dicsó szent asszonynak, kit elvetemült gonosz kéz orvul megtámadva, megölt. May rettentos volt a ntr, mely hozta a szörnyű tudósítást, hogy nagy királynőnk, Svájc szép városában, Genfben, maradványait szenvedett. Hogy mit szenvedett akkor a magyar nemzet, annak leírására toli erőlelen, elmondásra ember képelen. Gyasaba oortit egész országunk, sirtünk mindannyian, akik ismerük őt, lattuk nemesei alakját, éreztük szeretetének csodás varázsát. És vajjon ki ne ismerte volna őt széles e hazán. Hiszen a gyermekeket már egy tanították, hogy a magyar legifasabb pártolója Erzsébet királyné; a leányokuk őt, a kegyes nagyaszonnyt aították mintaképül, hogy hozzá hasonlok legyenek s a férfiak előtt nassze réteiben ragyogó példa volt a bölcs nő, ki okos eszsel visszasszörké alkotmányát ennek a nemzetnek.

A magyar nemesség, a középosztály, a munkások, de különösen Budapest széke, főváros legszegényebb része isteni ettek a szép királynét, ki minden alkalmat felhasznált, hogy szeretett magyarjai köreiben megjelenjek és nemzeti viselőükben mutatkozzék kösőtük. Sok éven keresztül Gödöllő volt legkedvesebb nyaralóhelye, hol boldog és gondtalan napokat élt meg. It tartotta nagyszerű vadászatait az előkező főúri világ éének részvéte mellett. Parforce-vadászatai híresek valának egész Európában, a nemes sport gyakorlásában latni pedig felséges urnőjét: jól esik a magyarnak; s a vadászatok alkalmával kifejtett fény es pompa, mind hozzájárulnak a magyar név hírének emeléséhez. Némliog a Matyas korszaka tért vissza, ki szintén kedvtelésel vadászgat udvarával a főváros környékén. Ha Ausztilában volt, meg akkor is Magyarországon jártak a királyné gondolatai, hol egészen mászkép érezté magát, mert szíve egyformán lüktetett, egyforma ütamben vert ennek regényes hajlamu népével.

A szép léleknek számos vonásait találhatjuk benne. Bátorága volt, hogy bejárta Budapest legszegényebb utcáit, nem mint fuvoagos szeméző, hanem mint igalmas nővér, ki felkeresi az emberi nyomort, hogy azt enyhítse. Akárhány-szor összeszorult a szíve, ha sőtés es szük határolé.őron keresztül padlásszobákba

lépott, melyek oly alacsonyok voltak, hogy meg kellett hajtania fejét, csak hogy homlokát meg ne üsse. De azért sohasem ismerte a féltelmet. Már korán reggel kilesont a várpalotából, hogy igalmas cselekedetét véghes vihesse. Többnyire csak egy udvarhölgy kísérte, de nem ritkán egészen egyedül ment s egyszerűen öltözve tartott a szegény városrészek felé es biztosan, egészen gondtalanul vegyült a nép-ömeg közé: mert csak kevesen a szükséget szenvedők kösül tudták, hogy ki ő tulajdonképen. Az esli szürkület osalltával is gyakran keresete fel a szegényeket es akárhány beteg ágya fölött éltető napsugarat hínietek széjjel az ő adományai es gyengéd mosolya.

Az élet utjai azonban beláthatatlanok. A legjobb királynénak, a legnemesebb es legmagasztosabb nagy jellemnek a sors mérhetetlen csapást juttatott osztályrészül. 1889. jan. 31 én érte örömköben korántsem du: életét a legnagyobb bánat: a mayerlingi tragédia, mely ép oly hirtelen mint rettentos módon véget vett szeretett fia életének. Midőn országunk ezer éves fennállása nagy ünnepeket ültük, akkor á: uk Erzsébet királynét kös. őnk uoijára. O: lá: uk ő: örömkönyveivel a magasos ünnepegyes fanyes zaja kös:pette. Banatos arca es alkalmommal meg egyszer f: dárult. U első boldog pillanata es. Fekete ruháját ugyan most sem vetette le, mert örökgyászt fogadott, mi-

Az ország milliói.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Budapest, november 18.

Ma kezdte meg a képviselőház a költségvetés tárgyalását. A jelek arra mutatnak, hogy a budgetvita nem húzódik el különösen sokáig. Valószínűleg holnap megteszik a sürgősségi indítványt s ez esetben december első felében minden valószínűség szerint meg lesz a költségvetés.

Justh Gyulának az a vélekedése, hogy a költségvetést a sürgősség alatt tárgyalják és hogy ennek következtében délután négytől-nyolcig is legyenek ülések.

Hoitsy Pálnak, a költségvetés előadójának nem tetszik ez a gondolat.

— Minek kinozzuk az embereket? — mondotta Justhnak. — Hiszen karácsonyig ugyanis megleszünk a költségvetéssel. Láthatod, hogy senkinek sincs kedve felszólalni, minek tartunk hát délutáni üléseket?

— Mégis gyorsabban menne...

— Karácsonyig készen leszünk! — mondotta határozottan Hoitsy Pál.

Ebben reménykedik a kormány is és minden valószínűség szerint nem hiába.

Justh Gyula elnök az ülést 10 órakor megnyitja.

Vertán Endre jegyző felolvassa a múlt ülés jegyzőkönyvét, melyet észrevétel nélkül hitelesítenek.

Justh Gyula elnök meleg szavakkal elmentálta az elhunyt Rigó Lajost és indítványozza, hogy a Ház részvétének a jegyzőkönyvben is adjon kifejezést.

A Ház hozzájárul.

Elnök jelenti, hogy a választójogi és az annektációs bizottság megalakult.

Jekelfalussy Lajos honvédelmi miniszter több jelentést terjeszt be a katonai nevelőintézetek állapotáról.

A Ház a jelentéseket átteszi a pánsügyi bizottsághoz.

Elnök indítványára kimondja a Ház, hogy László Zoltán interpellációjára, amelyet s om-

dón élte legszebb férfikorában meghalt egyetlen fia, Radosz trónörökös, kit leikes magyarok, nemzetünknek szerető királynak nevelt. Midőn lehetek álmai, midőn elképzelte, hogy egyszer az ő fia, az ő neveire királyi vér fog ömlni Szent István trónszékében! De lám! az a rettenetes csapás egészen levarte, megtörte, s ott ül kezdve már mint élőhalott jár kel a nagy világban. Országokat bolyongott át, hogy felejtessen, hogy enyhüljön.

Kálvária-járásának szomorú utja épen a függetlenség hirdető svájc köztársaság földjére vezetett. Midőn egy glikos kés egyszerre véget vet szenvedésének. Erzsébet már régóta béke és nyugalom után áhított. És egyedül a jószágos Isten tudja, ki az ő nyugalan lelkét atyai karjai közé fogadta, hogy utolsó sóhaj-tása a földön nem a hála és szabadulás sóhaja volt.

Neki talán megváltás volt a halál, de nekünk oltathatlan fájdalmat okozott, s a óta évről-évre feltépjük sebeinket névnapja fordulóján. Tessék ezt azért, hogy a dicső nagy királynőől megemlékezzünk s lelki szemünk elé állítsuk a legnemesebb és legdicsőbb királynőt, ki oly igen szerette a magyart, s ki nek annyi köszönhet nemzetünk. 1898. szept. 10-én zárta le örökálmra szemét a halál és a naptól kezdődik egyuttal emlékének halhatatlansága.

batról mára halasztották, fél kettőkor térnek át.

Harmadik olvasásban elfogadták ezután a főváros fejlesztéséről szóló törvényjavaslatot. Átteszik a főrendiházhoz.

(A jövő évi költségvetés.)

Hoitsy Pál előadó az 1909. évi állami költségvetésről terjeszt be. Rámutat arra az örvendetes jelenségre, hogy a rendes bevételek 50 millióval haladják meg a rendes kiadásokat, úgy hogy rendkívüli beruházásokat is eszközölhetünk. A költségvetés 48,069 korona tiszta fölösleget tüntet föl. Röviden rámutat a kormánynak a nemzetgazdaságot fejlesztő politikájára és a költségvetést elfogadásra ajánlja.

Batthyány Tivadar gróf a függetlenségi párt megbízásából kívánja a párt álláspontját a költségvetés tekintetében kifejezésre juttatni. Foglalkozik a szociálpolitikával és a nemzetiségi agitátorok folytonos isgatásával és kijelenti, hogy érdem szerint nem méltathatja Buchingerék és a nemzetiségiek működését, mert elnöki rendutasításban kellene részesülnie. A romániai magyarok dolgával kíván foglalkozni.

Lukács László: Meg fogjuk cáfolni, amit mond.

(Intelem a románoknak.)

Batthyány Tivadar gróf: Ez jellemzi önmagukat. Még nem is tudják, hogy miről, mit akarok elmondani és már előre is kijelentik, hogy meg fogják cáfolni. A román statisztikákban csak románokról szóló kimutatások találhatók. A román kormány arra az álláspontra helyezkedik, hogy Romániában nincsenek nemzetiségek, hanem csak románok. Ha mi erre az álláspontra helyezkednénk, a román, tót és más nemzetiségű képviselő urak már brutalitásról és jogszabásról kiáltoznának. Arról pedig, hogy mi történe akkor, ha mi is, úgy mint Románia, kimondanék, hogy büntetendő cselekményt követ el az, aki nem az állam nyelvén tartja meg a templomi istentiszteletet, még beszélni sem kellenes. A román kormány a legnagyobb kiméletelességgel kezel a magyar bevándorlótak dolgát, de ehhez joga van.

Mindenkinek el kell fogadnia azt az álláspontot, hogy Románia lakosai minden körülmények között csak románok és más nemzetiségű irányban kifejtett törekvéseket joga van a román kormánynak a legbrutálisabban is elfojtani. De ugyanez áll Magyarországra is. Nagyon ajánlja tehát a nemzetiségi képviselőknak, hogy fogadják el az ismételtlen feljök nyújtott béke jobbot, mert az államellenes agitációnak igen kellemetlen következményei lesznek a nemzetiségekre.

(No bánat a magyart!)

Rátér a költségvetésre és elismeréssel beszél az új beruházásokról, amelyekkel fontos szociális kérdések megoldásához jutottunk közelebb. Több oldalról hallotta, hogy a kiadások emelkedésével részben őt okolják. Elismeri, hogy több szervezet akcióját a fizetésemelésért ő vezette, de erre feltétlenül szükség is volt. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint az, hogy a kormány teljesítette is az elharczott kívánságokat. Az állami tisztviselők szaporításáról beszél. Konstatálja, hogy ez az államra nagy megterhelést jelent ugyan, de a közszolgálat egyes ágaiiban, mint például az államvasútnál, feltétlenül szükség volt a személyzet szaporítására. Az önálló nemzeti bank dolgában kijelenti, hogy Kossuth Ferenc legutóbbi kijelentése teljesen fedi a párt álláspontját. Foglalkozik a „Reichpost“ és más osztrák lapok leleplezésével, amelyek szemenszedett valótlanságokkal igyekeznek a magyar többséget kompromittálni. Tagadhatatlan, hogy Bécsben egy „Grossösterreich“ és „Grosskroaten in Grossösterreich“ áram-

lat van. Elvárja az osztrák kormánytól, hogy a legnagyobb szigorral fog eljárni mindazokkal szemben, akik a magyar állameszme ellen törnek. A költségvetést jónak és helyesnek tartja és azért egy a pártja nevében, mint a maga részéről elfogadja. (Hosszantartó éljenzés és taps.)

Babics-Gyalszki Lyuba horvát el bírálja a javaslatot.

Elnök az ülést tíz percre felfüggeszti.

(Szünet után)

Vajda Sándor áll fel szólásra.

Nagy György: Magyar ember ezt a gazembert nem hallgatja meg.

Elnök: Nagy György képviselő urat rendutasítom.

Nagy György és Sümei Vilmos: Gyerünk ki! Ne hallgassuk meg ezt a piszkot!

Elnök: Még egyszer rendutasítom Nagy György képviselő urat.

A képviselők tüntetően kivonulnak a tereméből, csak öt-hat nemzetiségi képviselő marad benn.

Hosszasan reflektál Batthyány Tivadar felszólalására, majd arról beszél, hogy a választói reform előtt be kellett volna nyujtani a gyűlékezési és egyesülési szabadságról szóló javaslatot. Az általános, egyenlő, titkos választójogot akarja, úgy, mint az Ausztriában van. A költségvetést pártja nevében nem fogadja el.

Roics Milán horvátul beszél a költségvetés ellen.

Roics beszéde alatt az ülés terem lassanként benépesedik és a következő szónok, Ugron Gábor már telt padsorok előtt beszél. Az a hír van elterjedve, agymond, hogy Roics azt mondotta, hogy 1848-ban százezer horvát tört be Magyarországra. Kérli az elnököt, igaz-e ez a hír?

Elnök: A képviselő ur illesmit nem mondott, sértést sem követett el. Többet nem mondhatok, mert a Ház felfogása szerint az elnök telmács szerepére nem vállalkozhatik. Egyébként jegyezni kellene a horvát felszólalásokat. (Nagy zaj)

Felkiáltások: Isten mentson. Ez is sok volt.

Ugron Gábor ismeri az elnök nyílt természetét s minthogy határozottan nem nyilatkozott, felteszi, hogy a hír csakugyan nem igaz, mert másképp a szónoknak rendutasítás járt volna.

Elnök: A Ház az elnököt nem utasíthatja.

Ugron Gábor: Minden képviselőnek joga van az elnök figyelmét felhívni, ha valaki a Házat megsérti. (Zaj.)

Elnök: Ismétli, hogy nem fogad el utasítást senkitől, még a Háztól sem.

Ezután Babics Gyalszki Lyuba horvátul szól a házszabályokhoz.

Felkiáltások: Horvátul nem beszélhet a házszabályokhoz.

Lengyel Zoltán úgy látja, hogy a tanácskozás rend teljesen megromlott. Jobb volna, ha egyáltalában megszűnne minden tanácskozás.

Elnök szótán megállapítja a következő ülésnaprendjét, mire az ülés véget ért.

A beruhamisítási filalom a bizottságokban. A képviselőház közgazdasági bizottsága pénteken délután 4 órakor ülést tart, melyen a földmívelési miniszternek a beruhamisításnak és a hamisított ber forgalomba hozatalának tilalmazásáról szóló törvényjavaslatát fogják tárgyalni.

A földmívelési bizottság ma délután öt órakor megtartott ülésében foglalkozott a földmívelési miniszter javaslatával.

Bizottságok munkában.

A felső leányiskola építése. — Nem megfelelő a helye. — Az áthárított felelősség.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 18.

Néhány napig a bizottságok ülésének a városában. A felső leányiskola építésének kérdése ismét aktuálisá válik. Ismét egy nagy költségen felvétele válik szükségessé, mert Arad egy fényes, majdnem azt mondhatnók, luxus iskola építéséhez fog. Az építészeti bizottság holnap az iskola tervezésének elveit és a költségelőirányzatot fogja tárgyalni.

A tanácsnak el kellett ejteni azt a gondolatot, hogy a Hasszinger-utcai leányiskola felhasználásával oldja meg a kérdést. Viszra kell térnie az eredeti ideához és a Maros-utcai telken félmillió korona költséggel teljesen új épületet kell emelni. A vallás- és közoktatásügyi miniszter még a terveket sem hajlandó a maga költségeire elkészíttetni.

(Az iskola helye.)

Mint értesülünk, az építészeti bizottság ülésén a tervek megvitatása előtt szóba kerül az iskola helyének kijelölése is. A bizottság tagjai között vannak néhányan, akik a Maros-utcai telket nem tartják alkalmas elhelyezési területnek. Elhagyott és közbiztonsági szempontból nem a legalkalmasabb városrész — úgy mondják — a télen a kora esti órákban már nem lehet leányokat kísérő nélkül arra a vidékre ereszteni. Ehelyett megfelelőbb lenne az *Attila-téren lévő tüszöltő laktanya* helye, mely szintén városi tulajdon s mely úgy sem felel meg már rendeltetésének. Nem illik be a városi keretbe az ott elhelyezett gazdasági istálló sem, amelyben állandóan hatvan-hetven lovat tartanak. A szomszédok emiatt már többször panaszkodtak is.

Az új tüszöltő laktanya helyéül az Ujteremtca 20—22. számú telkét jelölik meg azok, akiknek a Maros-utcai telek ellen kifogásaik vannak. Számítások alapján mutatják ki, hogy a most fátelépülő szolgáló telek annyit jövedelmez a városnak, hogy abból fedezhető lenne az új tüszöltő laktanya építési költségeinek törlesztése is.

(A közvilágítás.)

A közvilágítás kérdésében teremtett helyzet egyre-másra szüli a vitás kérdéseket. Mint-hogy a város esentul csak a tényleges fogyasztást fogja megfizetni s így ez pontosan állapítandó meg, el kell dönteni, vajjon az ivilámpák mennyi elektromos energiát fogyasztanak.

Ezt a tanács a közlekedési bizottsággal akarja megállapíttatni. Ez is egyik érdekes momentum a aradi közigazgatásnak. Mint-hogy nálunk nincs meghonosítva a személyes felelősség elve s a következmények elől személyenként mindenki menekülni akar, azért a legfontosabb szituációkat teremtik meg. Az ivilámpák fényerősségének kérdése tisztán fizikai szakkérdés, mely a mérnöki hivatal hatáskörébe tartoznék. Ennek kellene tudni, vajjon nem számít többet a társaság a világításért, mint a mennyi villamos erőt szállít? A tanács a közlekedési bizottság döntését provokálja, ahol esetleg szavazással döntenek majd el, hogy egy ivilámpa hány hektovatt áramot fogyaszt el.

A jogügyi bizottságnak is bele kell szólnia a világítás kérdésébe. Nem tudják még, miként történnék a lámpák felgyújtása és eloltása? Nem tudják kinek a kötelessége? És azért fontos, mert az eloltás időpontjának pontos betartásától is függ a világítás számla nagysága. Azért garanciákat kell teremteni arra nézve,

hogy a világítási naptár betartása mellett, az, akinek felelőssé válik a lámpások eloltása, ne engedje meg a villamos erő pazarlását. Most már minden hektovatt pénzbe kerül.

A megvádolt szakértő.

Hoffmann Antal nyilatkozata.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 18.

Többször foglalkoztunk már Hoffmann Antal városi szakértő, törvényhatósági bizottsági tag és Domán Sándor ismert ügyével. Ebben az ügyben ma a következő levél közlésére kértek föl bennünket:

Tekintetes Szerkesztő Ur!

B. lapjának október 28-iki száma Domán Sándornak az ominózus iskolai redőnyök tárgyában Aradváros tanácsához intézett beadványát közölve és csekélységemet, mint „megvádolt városi szakértő”-t aposztrofálva, szigorú tárgyilagossággal szóról-szóra ezt kívánta: „... erre az ügyre világosságot kell hozni. Ezt kívánja, ezt parancsolja a közérdek.”

E kettős szempontnak: a világosságnak és a közérdeknek kívánt az én, másnap megjelent higgadt hangú válaszom szolgáló tenni, amire sártegelő és meggyanusító kirohanás volt a visszhang Domán részéről.

A vitát nem akartam elmérgesíteni, türtem a nyilvánvaló megaláztatást, bíva abban, hogy meg kell érkeenie annak a világosságnak, mely kiderítendő azt is: ki vétett a közérdek ellen?

Nos, ez a világosság nem várattott magára nagyon sokáig: a tanács által beküldött hivatalos minták megérkeztek az ipartechnológiai muzeum műszaki véleményével együtt, amelyből az építészeti bizottság meggyőződött arról, hogy „a városi szakértő nagyon helyesen járt el, amidőn egyéb rendelkezésére álló szerek híján kijelentette azt, hogy a Domán Sándor által szállított anyag nem oly jó, mint a minta.” (L. 3363—1908.)

Es aazon aztán meghozta Aradvárosának tanácsa véghatározatát, melynek szószerint való közlését úgy védelemem, mint a cölzatosan megtevesztett közönség igazságú tájékoztatása szempontjából egész tisztelettel kérem.

A véghatározatnak idetartozó része így szól:

„Mintán a felmerült nézeteltérések folytán jelentésére felszólított városi építkezési bizottság az általunk a mintáknak felküldése mellett szakvéleményadásra 29027—1908. számmal felkért ipartechnológiai muzeum műszaki véleményéből meggyőződött arról, hogy míg a Domán Sándor által a hat elemi iskolába szállítandó ablakredőny mintájának szála per négyszetcentiméter 34—22, addig a Domán Sándor által tényleg kiszállított redőnyök részben 25—20, részben pedig 24—29 szállal bírnak s így kétségtelen, hogy míg egyfelől az általunk felkért szakértőnek véleménye a fejlemények által beigazolást nyert, másfelől a szállított anyag — eltekintve annak használható, vagy használhatatlan voltától — a szerződés szerint szállítandó mintától eltér, nem ugyanaz: kijelentjük, hogy a Domán Sándor által szállított redőnyöket csak úgy vesszük át, ha nevezett szállító 3 nap alatt a gazdasági tanácsnak előtérkötelezőleg kijelenti, hogy az ipartechnológiai muzeum által megkérdezés nélkül megfelelőnek minősített anyagból készített redőnyök összes — tehát anyag és munkakeresetéből — 5 százalékuk, a „még megfelelő”-nek jelölt anyagból szállított redőnyök összes

keresetéből pedig 15 százalékuk levonásába, valamint a főtállást időnek 5 évre való kiterjesztésébe beleegyeznek.

A mennyiben Domán Sándor a kitűzött záros határidő alatt ily értelmű nyilatkozatot nem adna, Domán Sándort azért, mert nem a mintának teljesen megfelelő anyagot szállított, a szállítástól újból elmozdítjuk s a gazdasági széklet utasítjuk, hogy az állami iskolák redőnyeinek szállítására Domán Sándornak kárára és veszélyére szabályszerű árlejtést birdezzon.”

E véghatározatból egész bizonyossággal az állapítható meg, hogy közszállításoknál nem az az ismétlés az irányadó, amelyivel tisztelességes kereskedőnek nevével elvitatják a nagy kezdőbetűt (ugy kicsinyelt le engem az elbizakodott gőg: Hoffmann Antal), hanem az, hogy ki mennyi lelkiismeretességgel teljesíti azt, amire vállalkozott. A hatóság is — úgy látom — egyedül ezt a szempontot veszi irányadónak. És ez a mértékvetel megengedi nekem, hogy felemelt fővel járjak polgártársaim között.

Köszönetet mondva a szives közlésért, tisztelettel vagyok

Aradon, 1908. november 18.

Hoffmann Antal.

Kossuth Ferenc a vasuti katasztrófákról.

A kereskedelmi miniszter rendelete.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, november 18.

A magyar államvasutak vonalain az utóbbi időben történt gyakori szerencsétlenségek erélyes intézkedésre késztették Kossuth Ferenc kereskedelemügyi minisztert. A mai napon a miniszter az összes államvasuti főnökségekhez rendeletet intézett, amelyben a vasuti alkalmazottak mulasztásai esetén a legszigorubb fegyelmi eljárás indítását követeli.

A rendelet idevágó legfontosabb része így hangzik:

— Megdöbbenéssel tapasztalom, hogy a magyar államvasutaknál a balesetek száma állandóan szaporodik. Ez a jelenség annyival sajnálatosabb, minthogy a katasztrófák nemcsak súlyos anyagi károkat okoznak, hanem már több emberéletét is áldozatul kívántak. A balesetek csaknem kivétel nélkül a személyzet mulasztásának voltak a következményei s olyan mértéket öltenek, hogy már-már alkalmasak megláztatni a Máv. forgalmi biztonsága iránt való bizalmat.

Ésért tehát a legmesszebbmenő intézkedéseket tartom ez irányban szükségesnek. A személyzet fegyelmeinek legteljesebb helyreállításáról kell, hogy az igazgatóság gondoskodjék, mert egyesegyedül ennek a fegyelmenek meglazulásában látom a megdöbbenő jelenségek okát.

Eirendelem, hogy függessze fel haladéktalanul az igazgatóság az összes mulasztó kövegeket és indítsa meg ellenük késedelem nélkül a fegyelmi eljárást. Nincs helye semmiféle elpézésnek, est nem is vagyok hajlandó többé gyakorolni, hanem meg fogom torolni a mulasztásokat a személyzet minden rendf-rangu részén, mert csak így lesz a vasuti szolgáltatásban feltétlenül szükséges fegyelme ismét visszaállítható.

Szökés a tébolydából.

Epelmével az örültek között.

Egy tanársegéd viszontagságai.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 18.

A családi viszálykodás ép elmével tébolydába juttatott egy előkelő családból származó fővárosi fiatal embert, akinek azonban két nap múlva rendkívül érdekes körülmények között sikerült megszöknie az örültek házából. A „Nap” szerkesztőségében elpanaszolta, minő üldöztetésnek van kitéve hozzátartozói részéről.

A szerencsétlen fiatalembert Neumann Lajosnak hívják s gazdasági iskolai tanársegéd. Tekintélyes családból származik, atyja Neumann Soma budapesti posta- és táviratfelügyelő. Hosszu idő óta feszült viszony volt közte és szülei között, mert a fiatal tanársegéd anyja vallási tébolyban szenved és azt akarta, hogy fia térjen az ő hitére, a katolikus vallásra. Ő ezt nem akarta teljesíteni, amiért anyja szeretete elfordult tőle. Elmondotta azután, hogy örökség útján nagyértékű házarószint kapott egy budapesti nagy bérhásból. A jövedelme csekély volt és bármilyen szerényen élt, nem tudott megélni. Az a gondolata támadt, hogy tudat a hárszen, ezért azonban rokonai üldözni kezdék s azt állították róla, hogy nagy mértékben idegbajos, tehát *gondnokság alá kell helyezni*. Ettől a tervtől később a család mégis elállott, mert belátta, hogy ennek semmi hasznos célja nem lenne, de a helyett azt határozták, hogy a fiatal embert *tébolydába viszik*.

Egy napon az öreg Neumann Soma a fia elé állott s azt mondotta, hogy az utóbbi idők fáradságai őt láthatólag kimerítették, jó volna, ha megvizsgáltatná magát orvossal, de még helyesebb lenne, ha néhány hetet *szanatóriumban töltene*.

A fiatal ember engedett atyja kérésének, mivel már vágyakozott egy-két heti pihenés után. Az öreg ekkor fával együtt kocsiába ült. Az ifjú Neumann nem tudta, hova viszik s észre sem vette, hogy a kocsi a Józsefvárosi Balassa-utcában levő új elmekórtani intézet előtt állt meg s csak bent látta, hogy ő *Mosavcsik* Erőd tanár intézetébe jutott. A tanár egyenesen a veszedelmes örültek osztályában helyezte el a fiatal embert.

As intézetben véletlenül ismerősre akadt *Csordás* a szisztens személyében, aki bátyjának iskolatársa volt. M. selyogva mondotta el neki, mi történt vele. Csordás kérdéseire precíz válaszokat adott, de az asszisztens még sem járt el az érdekében.

Két borzalmas éjszakát töltött a fiatal Neumann az intézetben, míg hétfőre virradó éjjele sikerült a szökés. *As ápolók kedélyesen hortyogtak*, ő pedig az egyik ápoló párnája alól ügyesen *kihúta a szoba kulcsát*, magára öltötte az ápolója köpönyegét és lesurrant az első emeletről. A földszinti ablakok kulcsra járnak a vasúti kocsi rendszerével, de a kulcs mindegyikben benne volt. Így sikerült kijutnia az udvarra, onnét pedig az egyik ablakon keresztül kinyitott az utcára.

Menekülése közben két rendőr is megállította. Az egyikkel az intézet közelében találkozott s ez így szólította meg:

— Hova ilyen cudar hideg időben?

— Mulatságon voltam, felelte.

A rendőr annyira álmos volt, hogy fel sem tűnt neki a fiatal ember toalettjének hiányossága.

A következő utcában ismét egy rendőr akadt az útjába. Ez be akarta kísérni a kerületi rendőrkapitányságra, de Neumann Lajos azt mondotta neki, hogy a közeli Karpfenstein-utóban lakik egy Pálffy József nevű barátja, aki őt igazolni fogja.

— De hát mit csinált ön, hogy ilyen ruházatban kerül az utcára? érdeklődött a rendőr.

De a fiatal ember ügyesen kivágta magát:

— Tudja biztos ur, egy kis kalandom volt s a férj megugrasztott.

A rendőr ezt elhitte s barátságosan elvezette a Karpfenstein-utóba Pálffy Józsefhez, aki azután igazolta őt, ruhát kölcsönzött neki s így eltávozhatott.

Tegnap Neumann Lajos felkereste ügyvédjét, *Gergely Ernő* dr.-t, akit arra kért, hogy tárgyaljon hozzátartozóival. A fiatalember ugyanis állandó rettegésben él, hogy családja megismétli a szabadsága ellen intézett mérsényletet.

Háborus készülődés.

Hangos a Balkán.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 18.

Zimonyból erős jégzajlást jelentenek. Egy-két nap múltán jéggel borítva a Duna felülete s kész a mesterséges hid, amelyen csapataink bevonulhatnak a tébolydává átalakított szerb fővárosba. A hadügyi kormány pontosan értesülve van a szerbek és montenegróiak hadi készülődéséről, már régtől gondoskodott arról, hogy az esetleges betörések készületlenül ne találják. Amit, a közizgalom elkerülése miatt máig csöndben végeztek, azt most már folytatják a nyilvánosság ellenőrzése mellett.

Hogy a helyzet mennyire komoly, annak jellemzésére elmondjuk, hogy a Weisz Manfred-féle tölténygyárból tegnap, illő végkielégítéssel elbocsátottak egy szerb mérnököt és négy szerb alkalmazottat. A hadügyi kormány, az időjárásra való tekintettel, különösen arra gondol, hogy az egészségügyi szolgálat tökéletes legyen s ez okból szolgálatba parancsolja a tartalékos katonarvosokat is.

Ma érkezett híreket itt adjuk:

(*Létszám szaporítás.*)

Grából jelentik: A „Grazer Tagespost” jó forrából közli, hogy a 15. hadtest létszámának szaporítására a napokban a galicai helyőrségeken levő gyalogezredekben összesen tíz zászlóalj indult Banjaluka felé és hogy a 15. hadtest létszámát 5500 emberrel fogja a hadügyi kormány szaporítani.

(*Montenegró háboru előtt?*)

Bécsből táviratozzák: A prágai Narodni Liszt cettinjei jelentések alapján közli, hogy Cettinje és Cattaró között a távirati összeköttetés megszakadt. A montenegróiak a Lotz hegyre ágyukat vontattak. A Dugo szorosot, amely Montenegrót Hercegovinával összeköti, nyolcezer montenegrói tartja megszállva. Cattaróban a templomi kincseket az ország belsejébe viszik, mert azt tartják, hogy Cattaróban a kincsek nincsenek biztonságban.

A *Neue Freie Presse* értesülése szerint illetékes helyen a prágai lap cikkének Montenegró katonai készülődésére vonatkozó részét megerősítik.

(*Megtámadott tengorészek.*)

Pólából jelentik: Itt az a hír van elterjedve, hogy az ezidőszerint *Teodo* előtt veszteglő *Sanct-Georg* hadihajó matrózait a montenegróiak megtámadták. Majdnem az összes matrózok megsebesültek. Néhányan közülük életveszélyesen. A támadás akkor történt, amidőn a matrózok rövid szabadságukról visszatérve, Cattaróból Teodoba mentek.

Bécsből táviratozzák: Forgács gróf belgrádi osztrák-magyar nagykövet erélyes lépéseket fog tenni a szerb kormánytól és világos nyilatkozatot fog követelni a belgrádi kabinet szándékai felől.

Milovanovics külügyminiszter a skupstina csütörtöki titkos ülésén jelentést fog tenni külföldi utjának eredményéről és akkor a skupstina döntő határozatokat fog hozni.

(*Gépfegyverkezés.*)

Bécsből táviratozzák: A közös hadsereg vezetősége három esztendőre tervezte az összes gyalog- és vadászeredeknek, valamint a táborig vadászászlóaljoknak gépfegyverrel való ellátását. Minthogy időközben lehetővé vált a gépfegyverek beszerzésének meggyorsítása és a külső politikai helyzet is kívánatosá teszi, hogy a hadsereg minél előbb el legyen látható gépfegyverekkel, a hadvezetőség elhatározta, hogy az ezredeknek gépfegyverekkel való ellátása gyorsabb tempóban történjék, úgy, hogy minden ezred már a legközelebbi hónapokban megkapja a maga gépfegyverosztályát.

(*Vukotics cáfol.*)

Konstantinápolyból jelentik: A Turchia című olasz lap Vukotics montenegrói tábornokkal folytatott intervjut közöl, aki azt mondta, hogy belgrádi küldetése deffenzív akció megállapítását célozta. Mostani küldetése sokkal kényesebb és ezért annak céljáról semmit sem árulhat el. Azon híreket azonban, amelyek szerb és montenegrói katonai készülődésekre vonatkoznak a szandzsák határán, Vukotics megcáfolta. A legjobban bizonyítja Montenegró barátságos szándékait Törökországgal szemben az, hogy Montenegró mohamedánokat fegyverzett fel.

A nagyvezér megcáfolja azon híresztelést, mely szerint Ausztria-Magyarország ellen török-szerb-montenegrói entente készül.

(*A török határról.*)

Konstantinápolyból jelentik: A Sabah szerint egy montenegrói kém, aki áruhának egy kutya prémát használt, kísérletet tett, hogy a török montenegrói határt átlépje, török határőrök közelébe került, akik rálőttek és megsebesítették. A kém elmenekült. A Sabah arról értesül, hogy a forradalmi bizottság Athénben törökországi mozgalmat készít elő és hogy a hadügyminisztérium ez ellen intézkedéseket fog tenni.

(*Török-bolgár egyenmény.*)

Konstantinápolyból jelentik: A keleti vasut bevételeinek és kiadásainak megvizsgálásával a török-bolgár bizottság elkészült és megállapította immár a tiszta nyereséget is s most a megváltási ár megállapításával foglalkozik. A török kiküldöttek ma jegyzéket nyújtottak át a bolgároknak 600 Bulgáriában lévő vasut alapítványról. A kelet-ruméliai alapítványok jegyzékét most állítják össze. Hír szerint *Novakovic* eljárásának célja az volt, hogy har-

madik szerb metropolitát állítsanak fel Dibre-
Velenben, másik verszó szerint pedig az ipeki
patriarkátus visszaállításán fáradozott. A be-
dunok október hónap folyamán lefolyt harcok-
ban több mint 600 embert vesztettek. A portán
ma az a hír került forgalomba, hogy a Hed-
sachban a helyzet javult.

(Ahmed Riza Londonban)

Bécsből jelentik: Ahmed Riza pasát, az
„egyetértés és haladás” bizottságának képvisel-
őjét Londonban, mint onnan jelentik, nagy
előzékenységgel fogadják. Ahmed Riza pasa
részletesen nyilatkozott egy interviu keretében,
amelynek különösen két részlete keltett
nagyobb figyelmet.

— Mi a konferenciát — mondotta — nagy
mértékben kívánjuk és mindenki biztos lehet
afelől, hogy annak egybegyűlése előtt semmi-
nemű ellenségeskedést felidézni nincs szándékunkban.

A Balkán-föderáció tervére vonatkozólag
egy nyilatkozott:

— Miért ne lehetne Törökország, Bulgária,
Szerbia, Görögország, Montenegró és Románia
közös szövetséget létrehozni? Ha mindnyájan
a békét óhajlják, ily szövetség politikai és
gazdasági alapon nemcsak lehetséges, hanem
kívánatos is.

(Szerbia későbbi eseménye.)

Bécsi magas katonai körökből egy bal-
káni háború eshetőségeiről ezeket írják a
bécsi N. Fr. Pr.-nek:

— Legelső sorban is figyelemreméltó az a
körülkötés, hogy Szerbiának északról és nyugatról
a Duna és a Száva folyamokban természetesen
határai vannak. Ugy védelmi, mint támadó
szempontból a dunai flottilla minden percben
rendelkezésére áll a monarchia haderejének.
Beljebb a Duna mentén Belgrád, Szemendria
és Kladovo képesek a szerbek erődítményeit,
ezek azonban igen rossz állapotban levő,
elavult felszerelésű helyek. Egyedül Nis
várerődítményei vannak modern felszereléssel
ellátva, hol is a monarchia seregének első
munkára lehet kiállítás. Ámde Szerbiának természet-
esen, különösen éghajlati viszonyai, a rossz
ivóvíz, kútagas lár, valamint óriási hiány a
a katonai létesítményekben a siker mérlegét már
előre is egy fegyelmessé és edzett hadsereg
javára billenti.

Bosznia-Herzegovina védelme nehéz és
fáradtságos lett főleg azért, mert a legfelsőbb
hadvezetés minden törekvése dacára sem
tudta még befejezni a védművek kiépítését,
Szersjevo, Trebinje, Moztár és Bliek táborerőd-
ítmények, vagy legalább is ezeknek jellegét
viselték. Ezeken felül Boszniában számos meg-
erősített katonai őrház van, melyek egyemele-
tes erős, tűzmentes anyagból épült létesítmények
és pótolják a kaszárnyát egy egész század ré-
szére. E pontoknál kell legnagyobb erővel a
szerb bandák támadásait visszaverni.

Természetes, hogy minden hadmunkát
gőpontja itt Szerajevo lesz. A netalán szerb
támadás főhelye a Duna völgye lesz, azután a
Jadar-völgye; természetesen csak akkor, ha a
szerb hadseregnek elég hidépítési anyaga lesz
ahoz, hogy elegendő átkelést biztosítson csapa-
talnak. Szerbia szegénysége, szemben a mo-
narchia kiválóan képzett hadseregével, egy eset-
leges háború minden vészedelemét Szerbiára
hárítja.

(Alaptalan hírek.)

Bécsből táviratozzák: Illetékes helyről
azt a hírt, hogy ma a montenegrói csapa-
patok Cattarót megtámadták, alaptalannak
jelentik ki.

Justh Gyula családja veszedelemben.

Vasuti szerencsétlenség a szolnoki pá-
lyaudvaron. — Az aradi gyorsvonat
karambolja.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, november 18.

Epen ma jelent meg Kossuth Ferenc
kereskedelmügyi miniszternek rendkívül
erélyes hangu rendelete, amelyben a gy-
kori vasuti szerencsétlenségekért a vasuti
személyzet fegyelmhiányát okolja s szí-
goru intézkedéseket rendel el az újabb
katasztrófák elhárítására, amidőn ma dé-
után újabb nagy vasuti összeütközés tör-
tént a szolnoki állomáson. Hibás jelzés
következtében az Aradról Budapestre in-
duló gyorsvonat beleszaladt a pályaudva-
ron vesztegő szentesi motoros vasutba s
annak kocsijait erősen megrongálta. A
motoros utasai közül egy házaspár súlyo-
san megsérült, egy harmadik utas pedig
könnyebb sérülést szenvedett.

A katasztrófát a vasuti forgalmi sze-
mélyzet vigyázatlansága okozta. A Szol-
nok—Szentes között közlekedő helyiérdekű
motoros vasut 4307. számú vonata ugyanis
rendes körülmények között a harmadik
vágányra szokott bejárni, ezuttal azonban
ez a vágány más kocsikkal volt elfoglalva.
Mikor ezt észrevették, a motoros már
belül volt a védőjelzőn. A vonatot még
idejekorán megállították a belső irányjel-
zőnél s az utasok így az állomástól mint-
egy száz lépésnyire szálltak fel a moto-
rosra, amely néhány perc múlva szándé-
kozott indulni.

Eközben az 5. számú blokk órének az
állomástönökségről szabad pályát jeleztek
és a védőjelzőt is szabadra állították be,
noha a motoros a belső irányjelzőn állott.

Ez okozta a szerencsétlenséget. Az
Aradról Budapestre induló gyorsvonatnak
ugyanis hét óra harminc perckor kell
Szolnokra érkeznie. A gyorsvonat veze-
tője látva a blokk-ór „szabad” jelzését,
nyugodtan befutott az állomásra a har-
madik vágányon és beleütközött az előtte
álló motoros vasutba. Az összeütközés
következtében a motorosnak mellékkocsija
összetört s a benne ülők közül hárman
megsebesültek. Ezek között van Urbán
János visegrádi főkertész és neje, Bugyi
Juliana, akik épen ma déiben tartották
esküvőjüket. Az új pár sérülései súlyosak.
A férj az arcán, felesége pedig a balol-
dalán sebesült meg. Mindkettőjüket a
gyorsvonattal Budapestre szállították és
a Rókus-kórházban vették ápolás alá. Raj-
tok kívül a motorosnak még egy utasa,
egy turpásztoi bérlő sérült meg, de csak
könnyebben.

A gyorsvonat utasai között iszonyu
pánik keletkezett. Az utasok hanyatt-hom-
lok ugráltak le a kocsikról, hangos sikol-
tás és jajveszékelés közben. Csak mikor
az utazóközönség ijedtsége kissé meg-
szűnt, lehetett konstatálni, hogy a gy-
orsvonat utasai közül senkinek sem esett
baja. A gyorsvonat-egyik elsőosztályu ko-
csijában ült Justh Gyula képviselőházi el-
nök családja is, akik Tornyáról a fővá-
rosba utaztak, de az ijedtségen kívül nem
történt bajuk.

Az összeütközés nem volt nagyon
erős, de a gyorsvonat mozdonya mégis

annyira megrongálódott, hogy csak 50
percnyi késéssel folytathatta útját.

Az aradi állomástönökség még az esti
órákban értesült a történetekről ugyneve-
zett „baleseti sürgönyök” által. Steingasz-
ner, a forgalmi osztály főnöke és Kovács
balesetvizsgáló holnap reggel kimennek a
helyszínére. Farkas vasuti felügyelő a
607. számú budapesti személyvonattal
kilenc óra negyven perckor a vizsgálat
vezetésére Szolnokra utazott.

„Király apám . . .”

Aradmegyei kérvények a felség előtt.
Segélykérő színésznő.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, november 18.

Az élet kemény megpróbáltatásai között
talán a legsomorubb napok azoknak jutnak ki,
akik egyedül és tehetetlenül állva keresik a
segélynyújtó kezet, mely megkönnyíthatná ne-
héz küzdelmüket. Keresik a helyet, ahonnan
támogatást várnak és ebben a keresésben, eb-
ben a megalázó, nehéz munkában szomorúan
tapasztalják az elhagyatottság, az egyedülmara-
dás összes fájdalmait.

Ilyen szomorú sorsról, ilyen kemény meg-
próbáltatásokról panasszkodik az a két külsőleg
szürke akta, amely ma érkezett le Aradmegye-
alispáni hivatalához. A belügyminisztériumból
jöttek le az iratok, oda pedig a királyi kabi-
netiroda küldötte azokat. Két felségfolyamod-
vány van bennük, melyek Aradmegye két kö-
ségéből kerültek a magas hivatalokba.

A egyik kérvényt egy aradmegyei színésznő,
a jelenleg Szentléányfalván lakó özvegy Rollay
Gyuláné írta. Rövid, de sokatmondó sorokban
fordul a felséghez, támogatást kérve a maga
és kereső apa nélkül álló gyermekei szá-
mára.

„Oly sors jutott nekem osztályrészü, —
írja folyamodványában — hogy most
Felséged nemes jószívűségéhez kell se-
gélyért fordulnom. Férjem, aki színész
volt, tíz évig idegbajban szenvedett s
három évvel ezelőtt meghalt; én ma-
gam husz év óta vagyok színésznő s
most szerződés nélkül nézek családom-
mal a tél elé.”

Ezeket a szomorú sorokat tartalmazza a
kabinetirodához küldött kérvény. A kabinet-
iroda — mint az ilyen felségfolyamodványok-
nál szokás — a belügyminisztérium útján le-
küldötte azt Aradmegye alispánjának „további
eljárás végett”. A további eljárás abban áll,
hogy az alispáni hivatal meggyőződést szerez a
kérvényben foglaltak valódiságáról és ha a ké-
rőt indokoltnak találja, a segély megadását
indítványozza. Remélhető, hogy ebben az eset-
ben a kérelem teljesítésre talál.

A másik kérvény, melyet szintén most kül-
dött le a kabinetiroda az alispáni hivatalhoz,
egy szegény medgyesborsodi napszámos kö-
nyörgő sorait foglalja magában. Gubics János
napszámos a folyamodó, aki nem is szabály-
szerű kérvényben, hanem rendes levélben fordul
a felséghez.

„Király apám”-nak címezi a levelet és
reszketően írott betűkkel elpanaszolja benne,
hogy hat gyermekével az éhenhalás és megia-
gyás előtt áll. A „törvényes bizonyítványokat
— írja — nem tudtam megszerezni, mert a
törvény személyesen nem ismer engem, mert a
tanyán élek, mindenkivel elhagyatva. Tíz fil-
lérus bilyegyet teszek a levélre, mert több pénz-
em nincs.”

A levelet — melyet még meg sem bírágolt a posta — szintén hasonlóképen fogja elintézni az állspáni hivatal. És valószínű, hogy egy-két hét múlva Szentleányfalván és Medgyesbodzásán királyi segély fogja felszállítani két szerencsétlen ember könnyeit.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Csillárték: Cifra nyomoruság, szimfonia. Dísz-előadás Csiky Gergely halála évfordulója alkalmával. (A bérlet.)

Péntek: Virraszt a szerelem, vigjáték. (Bemutató előadás. (B bérlet.)

Szombat: Virraszt a szerelem, vigjáték. (C bérlet.)

* Lili. A legbájosabb operettben, Liliben fejezte be a heti vendégszeretlenségét az aradi színház kitűnő vendégművésze, Raskó Géza. Plinchar-t adta, a legnagyobb szerepét nagyszerűen. Raskó Géza játéka mutatja meg, mennyire követeli meg az operettszerző is, hogy művészzel játszásk el. Más a hatás és más a siker, ha az ének, játékművészzel párosul. A közönség nagy élvezettel gyönyörködött Raskó pompás alakításában és nem fukarkodott tapsban és ismételtetésben. A vendégművész sikerét kiegészítette, mondhatnánk fokozta Kállay Jolán briliáns Lillije. Kállay, aki az utóbbi időben egyik fényes sikerét aratja a másik után, ma este elragadó Lillivel gyönyörködött a közönséget. Valóságos tapsorkán sugott fel minden dala után és a közönség, mely most kezdi Kállay művészetét igazán megismerni és honorálni, szinte tüntetett mellette. Az előadás sikerét biztosította Ledvey pompás Saint Hipotéze, Delly és Várnay jókai játéka.

Nem lehet megjegyzés nélkül hagyni a bántóan hosszú felvonás közökét, melyek nagyon kockára tessék a közönség türelmét — és a színházban szinte dühöngő hideget és lég-huzamot, melyen valamiképpen, de okvetlenül segíteni kell. H. G.

* B. Szabó József szerződötése. Ertékes erővel szaporodik a jövő szeptembertől kezdve az aradi színházulat. Szendrey Mihály az énekes bonvivánt szerepkörre B. Szabó Józsefet, az Aradon jólismert kiváló művészt szerződötete. B. Szabó jelenleg Szabadkán Farkas Ferenc dr. színházulatánál működik.

* A Kölcsey-egyesület Csiky-ünnep. Ma van Csiky Gergely halálának tizenhetedik évfordulója. A színház és a Kölcsey-egyesület méltó kegyelettel emlékeznek Arad nagy írójáról. A Kölcsey-egyesület emlékünnepének műsora a következő: 1. Mendelssohn vonósnégyese. Előadják: Wagner József dr., Kell Sándor, Rabitsék Samu és Zoltai Máttyás. 2. Csiky Gergely emlékezete. Irta: Farkas Ferenc. 3. Csiky Gergely emlékezése. Irta és felolvassa: Szendrey Mihály. 4. A Csiky városa. Irta és felolvassa: Faragó Rezső. A felolvasás a városházán délután 5 órakor kezdődik.

* A Bihar-kiállítás. Bihar Sándor művész hagyatékát naponta szép közönség látogatja meg a Weiss Leó cég műtermében. Az elhunyt nagy magyar művész képeit gyönyörködve szemlélő Arad műpártoló közönsége. Ma különben egy örömdetes esemény történt, mely remélhetővé teszi, hogy a nagy mester képei közül igen sok fog Aradon maradni. Ország Bihari Sándorné ma levelet intézett a kiállító céghez, melyben közli vele, hogy gyengélkedése miatt délvidekre utazik s mivel a képek szállítása és elhelyezése sok idejét venné igénybe, felhatalmazza a céget, hogy azokat minden elfogadható áron árusítsa el. Arad közönségének ezzel vissza nem térő alkalom nyí-

lik az elhunyt nagy festő képeinek igen kedvező áron való megszerzésére.

* A kékszakállú herceg. Az Uránia színház nyári műsorának egyik szenzációja volt a Kékszakállú hercegről szóló mese. Nagyszerű mozgófénykép örökíti meg ezt a történelmi mesét. A kegyetlen herceg szörnyű tettei, feladásai és végül halála olyan megdöbbentő élet-hűséggel jelennek meg a vászonon, hogy a legdrámaibb hatást váltják ki a közönségből. A közönség nagy gyönyörködésére lesz az új műsornak és a kétségtelenül legszenzációsabb száma. Az új műsor egyébként is látványosságokban gazdag. Tizenkét számból áll, ami magában véve szenzáció, emellett a műsor minden látványossága a legnagyobb érdeklődésre tarthat számot. Horvitz Gusztáv darabjának, Az aradi gyásznepoknak képeit Ruhm Odön fényképész ezen a héten fejezi be és a nagy-sikerűnek ígérkező darab hétfőn, november 23 án este nyolc órakor kerül bemutatásra.

VENDEGLŐ

a lutheránus templom mellett.

Bonyodalmak egy trafik körül.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 18.

Néhány héttel ezelőtt Suciú János dr. országgyűlési képviselőnek a Luther Márton utcában levő palotájában dohány- és bélyegáruda nyílt meg. Az üzletet Suciú anyósa, Sztanila Mária vezeti. Most a palotában „Park-vendéglő” címmel italmérés is nyílik meg. A dohány-, bélyeg- és italmérési engedély kieszakozlése nagy nehézségekbe ütközött, míg végre a pénzügyminiszter megadta a palotához kötött jogokat.

Az üzletek megnyitak, de most az aradi ev. egyház nagy akciót indított, hogy a Suciúéknak már megadott engedélyeket visszavonják.

Az evangélikus egyház palotája ugyanis 1906. nyara óta dohány-, bélyeg- és ital-elárusítási joggal bír és a palotának az Erzsébet királyné köruton levő részén dohány és bélyeg-áruda, továbbá vendéglő nyílt meg. Suciú a maga új háza számára három ízben folyamodott az aradi pénzügyigazgatósághoz a jogok engedélyezéséért, de a pénzügyigazgatóság mindannyiszor elutasította, azzal az indokkal, hogy a két ház közötti távolság nem felel meg a törvényben előirt háromszáz lépésnek. Suciú ekkor a pénzügyminiszterhez fordult, aki a kért jogokat engedélyezte, mire a dohányüzlet megnyílt.

Ez ellen az aradi evangélikus egyház egy hónappal ezelőtt Frint Lajos lelkész és Instiúris István felügyelő aláírásával felebbezést adott be az igazságügyminiszterhez és az ügy támogatására Barabás Bélát kérték fel.

Barabás már értesítette Frint lelkészt, hogy a pénzügyminiszter leküldötte a kérvényt véleményezés céljából az aradi pénzügyigazgatóságához, ahonnan azt terjesztették fel, hogy nem adhatnak más véleményt, mint aminőt annak idején adtak, mikor Suciú kérelmét elutasították.

Időközben Suciú háza megkapta az italmérési jogot is. Az evangélikus egyház a napokban e miatt is felebbezést fog beadni a pénzügyminiszterhez, mert az italmérési jog engedélyezését is sérelmesnek tartja.

Az érdekes ügyben mint végső fórum tehát a pénzügyminiszter fog dönteni.

A kivándorlási kormánybiztos bukása.

— Külön fővárosi tudósítójától. —

A belügyminisztériumnak szenzációja van. Nyilvánosságra eddigelé nem került, a hivatalos lap foglalja le magának ezt az érdekességet is. Néhány nap múlva jelenik meg a Budapesti Közlönyben a hír, hogy ő felsége felmenti Lévy Lajos bárót a kivándorlási kormánybiztosság teendői alól és mint miniszteri osztálytanácsost nyugalmába helyezi. Ez a nyugdíjazás egészen váratlanul történt, bár azokat, akik a belügyminisztérium dolgaiba be vannak avatva, egyáltalán nem lepi meg a dolog.

Lévy Lajos báró évek hosszú sora óta foglalkozik a kivándorlás elsőrendűen nemzeti fontosságú ügyével. Az idevonatkozó törvényhozásnak és a külfölddel való tárgyalásoknak ő volt a főrésze, sokszor kezdeményezője. Széll Kálmán belügyminisztersége alatt ő ütötte nyélbe a Cunard Line-nal kötött szerződést, amely csak Tisza István kormányzása idején lett törvényé. Az Andrássy féle kivándorlási törvényjavaslatot azonban az ő közbenjárta nélkül csinálták. Most tárgyalta le a javaslatot a képviselőház és Lévy Lajos báró semmiképpen se tudta a javaslat új intézkedéseit az ő álláspontjával egyeztetni.

Ezt a főfogását nem titkolta. Más okok is közrejátszottak, hogy ráunt hivatalára és a belügyminiszterhez intézett kérvényében hivatkozott arra is, hogy az új kivándorlási törvény hatálya alatt nem kíván szolgálni. A belügyminiszter nem fogadta el a lemondást. Néhány hét múlva hivatalos leiratban arról értesítették Lévy bárót, hogy a csacsi kivándorlási kirendeltség élére állítják. Csaca a határszélen fekvő városka, ahol alkalmas házak híján a határrendőrséget se lehetett elhelyezni. A törvény Csacáról beszél ugyan, de a határrendőrség a túrhetőbb Zsolnán kapott hajlékot.

Lévy bárót, aki dúsgazdag ember, rendkívül elképedtetten vette az a degradálás és most másodszer nyújtotta be lemondását. Andrássy ezt már elfogadta. Mikor a kivándorlási kormánybiztos bucsukihallgatáson jelent meg a belügyminiszternél, Andrássy így szólt:

— Nagyon sajnálom báró ur, hogy így történt, de joggal kívánhatom meg azoktól, akik ebben a minisztériumban dolgoznak, hogy velem egy állásponton legyenek.

Lévy Lajos báró fölmentését és nyugdíjazását már a legközelebbi napokban jelentti a hivatalos lap. Maga a kivándorlási kormánybiztos se titkolja már a dolgot és úgy magyarázza a miniszter magatartását, hogy azt politikai okok befolyásolták. Eszerint Lévy felebbvalól rossz néven vették tőle, hogy a régi rendszer exponens emberével tart fenn intim érintkezést. A báró híven kitartott a szabad-elvűek mellett s mikor megszűnt a Lloyd-klub, a Nemzeti Társaskörbe járt, amelynek csaknem mindennapi vendége.

Lévy nagyon gazdag ember. Ha a jövőben politikálni akar, ami nem épen valószínűtlen, a tőke tekintélye mindenesetre nagy segítségére lesz. Hogy állását kívül töltik be, erről mindaddig hallgatnak a politika vénasszonyai. Beszéli, hogy Andrássy egy fiatal függetlenségi képviselőt fog kivándorlási kormánybiztosnak kinevezni. Mások meg épen ellenkezőleg úgy vannak informálva, hogy ez az állás egy előkelő közigazgatási férfi számára van fenntartva. De sem az egyik, sem a másik név nem került a találgatások forgatagába.

Kettős gyilkosság Battonyán.

Megfojtott földesgazda és béres. — A csendőr-ruhás gyilkos.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 18.

Mialatt Aradmegye és a szomszédos vármegyék csendőrsége az alig egy héttel ezelőtt történt vingai gyilkosság kinyomozásával van elfoglalva, a közeli Battonya községből újabb véres eseménynek: kettős gyilkosságnak híre érkezik. E csanádme gyei község határában egy tanyán megfojtva találták Petrovics Dusán földesgazdát és öreg béresét. A gyilkosság még a keddre virradó éjjel történhetett, de csak tegnap délután jöttek nyomára. Ez az időköz épugy mint a vingai esetben, most is időt adott a tettes elmenekülésére és arra, hogy az minden nyomot eltüntessen a hatóság elől. Ma estig mindössze annyit derített ki a minden irányba megindított nyomozás, hogy a tettes egy csendőr-ruhába öltözött férfi volt, aki kedden hajnalban eltűnt Battonyáról. Elrabolta a meggyilkolt gazda kocsiját és két lovat, amelyeket ma délután Aradon, egyik gáji utcában találtak meg. Természetes, hogy most már Aradon is folyik a nyomozás a gyilkos után, akinek kilétéről vagy a gyilkosság okáról azonban mindeddig semmit sem tudnak. Valószínű, hogy ugyanaz követte el a gyilkosságot, aki a vingai bűntettet. Az aradi rendőrség különben nyomon van s talán holnap elfogja a tettet.

A battonyai gyilkosságról és az eddigi nyomozásról itt következik tudósításunk:

Gyilkosság a tanyán.

Petrovics Dusán jómódu, negyvenhét esztendő battonyai földesgazdának Battonya határában van a tanyája. Petrovics Battonyán lakik feleségével. Hétfőn reggel béresével, Szelezsán Orestia 63 éves emberrel ment ki a tanyára; felesége otthon maradt s ő is kedde este ígérte hazajövetelét, mert csak egy éjszakát akart a tanyán tölteni, ahol télen a szobát még rendszeren butorozva sincsenek. Hétfőn egész nap el volt foglalva a gazdasággal; mikor este hét óra felé szobájába akart menni, a kerítésen keresztül észrevette, hogy a szomszéd tanyán egy csendőrzubbonyban levő ember settenkedik. Csendőrköpeny nem volt az illetőn, de kard és sáronyos puská volt nála. Petrovics átkiáltott a szomszédra:

— Ki jár ott?!

Ezt a kiáltást a szomszédok is hallották, de nem feleltek és így semmi felelet nem érkezett erre. A sáronyos alak eltűnt, Petrovics pedig, akinek nem tűnhetett fel valami nagyon a dolog, visszament szobájába.

Ezt a jelenetet a szomszéd tanyáról is látta valaki, és őta azonban Petrovicsról és béreséről senki sem tudott semmit.

Kedden kevéssel dél után egy kanászgyerek akart beszélni Petrovicscsal. A fiút Petrovicsné küldte ki, hogy hol késik az ura? A gyerek bement a szobába és itt nagy rémületére a földön fekve, holtan találta Szelezsán bérest. Feje egy csirké-szerűvel volt letakarva, nyakán pedig az erőszak nyomai látszóttak.

A kanászgyerek most körülnézett a szobában a gazdája után. Hosszas keresés után az istállóban találta Petrovicsot. Holtan feküdt a szalmán, nyakán szintén a fojtogatás jelei látszóttak.

A nyomozás.

Rémülten szaladt a kanászgyerek a községbe jelenteni, hogy gazdáját és a bérest megfojtották a tanyán. A battonyai rendőrkapitányság azonnal megindította a nyomozást. Kiszálltak a helyszínre és megvizsgálták a két holttestet. Konstatálták, hogy a gyilkosság a keddre virradó éjszakán, talán még hétfő éjjel történt. Mindkét áldozatot megfojtotta valaki, aml — mert a béres öreg, a gazda pedig szintén elgyöngült, magával szinte tehetetlen ember volt — igen könnyen mehetett. Eltűnt a tanyáról a gazda kocsija, két ló és a szerszámok. A lakásban különben nem volt semmi értékes tárgy, még a szoba is alig volt bebutorozva. Pénz a tanyán egyáltalában nem volt.

A battonyai csendőrség és rendőrség minden irányban kutat a tettes után. A nyomozást Vattay Albert battonyai vizsgálóbíró vezeti. Az áldozatokat ma felboncolták és kétségtelenül megállapították, hogy a halált fojtogatás idézte elő.

Az aradi rendőrség nyomozása.

Ma reggel kilenc órákor érkezett a battonyai rémes gyilkosság hivatalos híre az aradi rendőrségre. A battonyai csendőrőrs a következő táviratban adta tudtára a rendőrségnek az esetet:

Petrovics Dusán gazdálkodót és Szelezsán Orestia szolgáját ismeretlen tettes vagy tettesek Battonya melletti tanyáján megfojtották tegnap éjjel. Istállójából három és fél éves derest, egy szürke kancát négy százkorona értékben, könnyű kis parasztkocsit, bundát, lópokrót elraboltak.

Greén Nándor tb. főkapitány azonnal telefon utján kért részleteket. Megtudta, hogy a gyilkosságot ugyanolyan módon hajtották végre, mint Vingán. Megfojtották az áldozatot. A kocsit és lovakat elhajtották, s valószínűleg lótolvajok működnek.

A rendőrségnek ekkor már egy rendkívül fontos adat volt a kezei között. Aradon a tűzoltó laktanyában őriztek egy bítangásban talált paraszt kocsit, mely elé két ló volt fogva. Tegnap délután a gáji rendőrkapitányság azt jelentette a központnak, hogy a pécskai út és Uj-utca sarkán egy könnyű paraszt kocsit találtak, melybe egy szürke kanca és egy három és fél éves deres van fogva. Greén intézkedésére behozták a tűzoltó laktanya udvarára s ott őrizetbe vétette.

A sürgöny vétele után derült ki, hogy küldött ki a laktanyába, akik megfogták, hogy a sürgönyben közölt leírás teljesen ráillik az őrzött kocsira s így kétségtelen, hogy a battonyai rablógyilkosságból származó lovakat és kocsit a tettes vagy annak orgazdája Gájba hozta. Tíz órákor már Gájban volt a főkapitány detektívjeivel. A rendőrség arcképgyűjteményéből magával vitte a gyilkosok, rablók és lótolvajok fotográfiáit, mert azt akarta megállapítani, hogy vajjon gáji emberek nem láttak-e olyas valakit a kocsival, akinek fényképe meg van a rendőrségen. Greén feltevése fényesen beigazolódt. Délután öt óráig teljes bizonyossággal megállapította, ki hozta a kocsit Gájba s valószínű, hogy ugyanaz a rablógyilkos is. Megállapították a tanuk, a kiknek a fényképeket

felmutatták, hogy egy harminc-harminckét éves, középtermetű, gesztenye-barnás bajszu, szürke rövid kabátot viselő, csizmában járó ember ült a kocsin s ennek fotográfiáját őrizi a rendőrség. A nevét a nyomozás érdekében a rendőrség nem hozza nyilvánosságra. A tanuk elbeszélése szerint tegnap reggel hét órákor látták, hogy a pécskai országútról behajtatott az Uj utcába. Az utca közepe táján megfordult, kihajtott a legelősorra s a pécskai országútra fordult be. Innen kihajtott az ugynevezett nyári utra és az Uj-utca sarkán levő ház előtt megállott. Leszállott a kocsiról s eltűnt. Hogy merre ment, azt megmondani nem tudták.

Az Uj-utcai ház lakói délben tanakodni kezdtek, vajjon miért hagyta egyedül a lovakat a tulajdonosuk. Az istrángot sem vetette le s a lakók voltak kénytelenek többször kinézni, vajjon a lovak nem nyugtalankodnak-e? Látva, hogy senki sem érdeklődik a kocsiról, délután jelentést tettek a gáji kapitányságnak s ez értesítette az aradi rendőrséget.

Ma délután Aradra érkezett a battonyai csendőrőrs vezetője is s most együtt nyomoz az aradi detektivekkel s valószínű, hogy rövid időn belül a tettes kézre kerül.

Csalás

huszártiszti egyenruhában.

Leszámított hamis váltó.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 18.

Vakmerő csalást követett el egy ismert budapesti szélhámos, aki huszárhadnagyának adta ki magát és imponáló fellépésével egy hamis aláírásokkal ellátott ezer száz koronás váltót fizettetett ki egy fővárosi magánzóval.

Az érdekes ügyről budapesti tudósítónk ezeket jelenti:

Az Üllői út 105. számú házában, Reif Károly magánzónál pár hét előtt megjelent honvédhuszártiszti egyenruhában egy szőke fiatal ember, aki azt mondta a magánzónak, hogy egyenesen Szabadkáról jön, a garnizonból, mert szüksége van pénzre. Átnyújtott egy 1100 koronás váltót leszámítolás végett. A váltón egy szabadkai huszárfőhadnagy és egy százados neve szerepelt, mint kezeseké. Reif Károly azonban bizalmatlanul fogadta a váltót s nem mutatott nagy hajlandóságot a leszámítolásra. Erre aztán az ismeretlen fiatalember kijelentette, hogy egy szabadkai bajtársával, aki éppen Budapesten van a lovaglótanfolyamon, igazoltatni fogja magát. Elment és félóra múlva visszajött a barátjával, aki szintén honvédhuszártiszti egyenruhában volt. Azt mondta Reif Károlynak:

— Bemutatom a barátomat. Keresztlessy Béla huszárhadnagy, Szabadkáról.

Az állítólagos Keresztlessy igazolta a barátját és erre a hiszékeny Reif kifizette az 1100 koronát. A huszártisztek megköszönték a pénzt s azt mondták, hogy mennek Abbázába. Másnap a magánzó ajánlott levelet írt Szabadkára a két kezesehez, értesítette őket arról, hogy a pénzt a váltó alapján kifizette. Ekkor derült ki a csalás. A szíránok semmit sem tudtak a váltóról, nem írtak alá soha 1100 koronás váltót és nem is küldtek senkit Reifhoz. Erre megtette a magánzó a feljelentést a rendőrségen.

Marinovich Jenő rendőrkapitány megindította a nyomozást, amelynek során most kiderült, hogy a család egyik **Wellss** Jenő ismert szélhámos, aki **Simarjay Géza** és **Beszédy Dezso** neveken szokott szerepelni a visszaélések alkalmával. Azt is megállapította a rendőrség, hogy **Wellss Jenő** Budapestről Brémába utazott, de onnan már több napja eltűnt. Nem tudják, hogy most merre van. Azt sem derítette még ki a vizsgáló, hogy ki volt a társa a szélhámosnak, aki honvédtisztok egyenruhában szokott megfordulni a kisemelt áldozatoknál.

TEMETŐ

egy aradmegyei község belsejében.

A tifuszbajrány okai.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, november 18.

Lapunk mai számában írtunk már arról a pusztító járványról, amely az aradmegyei Nadas községben támadt. Három év alatt most harmadszor tört ki ez a pusztító epidemia, amely egyre-másra szedi áldozatait.

Amint nekünk jelentik, ma ismét kétféle szaporodott a betegek száma. De hogy volt képen mennyi a kis községben a tifuszbetegek száma, azt pontosan senki se tudja. Ugyanis a lakosságnak korlátolt eszű román népessége nagyon fél attól, hogy betegeit a hatóság kezére bizza. A parasztság a szó legteljesebb értelmében eltitkolja a betegeket. Megtörtént tegnapelőtt, hogy a hatóság tudomást szerzett több román családnál történt megbetegedésről. **Uray dr.** tucsi községi orvos elrendelte, hogy ezeket a betegeket is a járványbarakba szállítsák. A hatóság embeivel együtt **Uray dr.** is elment ezekhez az újabb betegekhez.

— Hol vannak a betegek? — kérdezte a családfőtől.

— Itt nincsenek betegek, — felelte az öreg román.

Nem hittek neki, hanem a lakásba hatoltak és megállapították, hogy a család két tagja súlyos tifuszban, eszméletlenül fekszik.

Amikor elakarták vinni a betegeket, a család többi tagjai megtámadták a hatóság férfait és megakarták akadályozni a tifuszosok elvitelét. Valósággal karhatalmat kellett alkalmazni, míg végre sikerült a betegeket elszállítani.

A járványnak valóban különös oka van. Azt mondják, hogy a kutviz fertőzve van s ez idézi elő a tifuszt minden esztendőben. Egy szakember a kutvizek megfertőzéséről a következő megdöbbentő leleplezéssel szolgált az *Aradi Közlönynek*:

— Szinte hihetetlen, hogy a kis Nadas községben milyen rémes viszonyok vannak. Egy temető, amelybe csak a múlt esztendő óta nem temetkeznek, a község kellő közepén van. Ha nagy eső keletkezik, a halottakat kimossa a földből és ez a pocsolyavíz befolyik a kutakba is. Nem esoda, ha ilyen viszonyok mellett az egész község lakossága elpusztul a ragályos betegség következtében. Ezen segíteni kellene a hatóságnak.

Egyesülés az Opre-kura terjesztésére.

Értekezlet a városházán.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, november 18

Nagy figyelmet érdemlő célja van annak az értekezletnek, amelyet ma délután a városháza bizottsági termében tartottak meg Arad társadalmának számottevő férfiai. A mai tanácskozásnak az volt a célja, hogy a közönség előtt különben is már előnyösen ismert Opre-rendszerű kurátteljesen belevigyék a közhasználatba s ezzel egyidejűleg az Aradon rég nélkülözött nagy modern gőzfürdőt létesítsenek, mert a mostani fürdő valóban nem méltó egy nagy városhoz.

A mai tanácskozásról ezt a tudósítást adjuk:

Az értekezletet **Sármesey Endre**, az *Acsev* igazgató főmérnöke hívta egybe s azon ma délután 5 órakor többek között a következők jelentek meg az elnöklő **Sármesey** kívül: **Fábry Sándor dr.** az *Acsev* vezérigazgatója, **Kintsig János** nagybirtokos, **Lócs Bézsó** tanácsos, **Newman Dániel** gyáros, **Steinhardt Mór dr.** ügyvéd, **Szabó Zoltán** szállásbirtokos, **Priegl István dr.** ügyvéd és még többek.

Miután **Sármesey** ismertette a tanácskozás ama célját, hogy az *Opre Péter* által rég kitűnően alkalmazott kurát rendszeresen akarják életbeléptetni és hasznosítani a publikum érdekében, főszóla **Fábry Sándor**. Kijelentette, meggyőződött róla saját magán, hogy ennek a kurának csodás ereje van s az isomfejlesztés tekintetében szinte páratlanul áll. O bejárta a külföld nagy fürdőit és bátran mondhatja, ilyen kurát sehol se talált. Különösen a 40 éven felül lévő embereknek nagyon hasznos.

Még **Szabó Zoltán** és mások szólaltak föl hasonló értelemben, amely után kimondották a következő érdekes határozatot:

Sármesey Endre tervezetet készített egy nagy modern gőzfürdőre, amelyet Aradon létesítenének s ennek kapcsán az *Opre* kurát a közönség széles körében megismertetik, hogy áldásos hatásáról mindenki meggyőződést szerzhessen. Az *Opre* kurát különben a művelt világ minden államában ismertetni fogják könyvek, röpiratok által úgy, hogy Arad e révén is világhírré tegyen szert.

HIREK.

Az adóreform a pénzügyi bizottságban.

— A miniszterelnök beszéde. —

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesítése. —

Arad, november 18

A képviselőház pénzügyi bizottsága — mint Budapestről táviratozzák — ma **Szell Kálmán** elnöklésével ülést tartott, amelyen a bécs—pozsonyi villamos vasút ügyét is tárgyalták. **Holló Lajos** nemzeti szempontból károsnak tartja s nem fogadja el a javaslatot. **Semsey László** gróf előnyösnek tartja, hogy a Pozsony közelében levő városok a vasut kiépítésével élénkebb összeköttetésbe jussanak Pozsonnyal Bécs belyett. A bizottság azután a javaslatot elfogadta.

Néhány jelentéktelen javaslat után az adóreform került tárgyalásra. Többek felszólalása után **Wekerle Sándor** miniszterelnök beszélt. Pozitív számadatokra alapítja azt a véleményét, hogy az adóreform nem bevételi többletet, hanem csök-

kenést fog előidézni. Közgazdasági és szociális szempontok vezették a reform előterjesztésénél, mert általános volt a panasz adóreformunk igazságtalansága és a jogbizonytalanság miatt. Tekintettel a javaslatról várható közgazdasági és szociális előnyökre, kéri a javaslat elfogadását.

A bizottság a miniszterelnök felszólalása után a javaslatot általánosságban elfogadta. Holnap a részletes tárgyalás következik.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 19 én az időjárás: változékony, enyhébb, elvélve esapadék.

— Szivák Imre kitüntetés. Budapesti tudósítónk jelenti: A király **Szevdék Imrének**, a budapesti ügyvédi kamara elnökének az ügyvédség és a közügyek terén szerzett érdemei elismerésül a Szent István rend kiskeresztjét adományozta.

— Kinevezések az aradi járásigazgatóságban. A m. kir. földművelésügyi miniszter **Kabdebó János** államvizsgát tett végzett joghallgatót és aradmegyei földbirtokost, valamint **Némethy József dr.** pécsi ügyvédjelöltet ázetés-telen fogalmazókká nevezte ki.

— A csanádi egyházmegye új kanonoka. Mint értesülünk, a csanádi egyházmegyében üresedésben levő kanonoki stallumra **Grósz József dr.** lippai apátplébános van kiszemelve. **Grósz József dr.** egyike az egyházmegyei klerus legérdemesebb tagjainak; közel egynegyed század óta működik Lippán, hol hívei osztatlanul szeretik és tisztelik.

— Szomor Dezső ügye az „Ujságírók Egyesülete” előtt. Fővárosi tudósítónk jelenti: A „Budapesti Ujságírók Egyesülete” nek választmányja ma délután rendkívüli ülésben foglalkozott **Szomor Dezső** író ismert ügyével és a következő határozatot hozta:

A „Budapesti Ujságírók Egyesülete”-nek választmányja kijelenti, hogy a leghatározottabban elléti, veszedelmesnek és károsnak tartja a sajtószabadság védelme alatt meghusodó, egyébként pedig minden irodalmi értéket nélkülöző pornográfikus nyomtatványokat. Egysszersmind azonban régi, ismert álláspontjának híve, a sajtószabadság szellemébe ütközésnek tartja, hogy a bünvádi perrendtartás 141. szakasza 5. pontjának és 148. szakaszának az előzetes letartóztatásra és a vizsgálati fogságra vonatkozó rendelkezéseit a sajtó útján elkövetett vétségekre is alkalmazzák.

— Megvámolt jeggyűrű. *Newyorkból* táviratozzák: Az a brussói herceg visszaküldötte **Eiknis** kisasszonynak a jeggyűrűt. A házasságból ilyenformán semmi sem lesz, de a jeggyűrű még nem érkezett meg **Eiknis** kisasszonynak, mert az amerikai vámhatóság vonatkozik az ékszer kiadni, míg az érte járó vámot ki nem fizetik. A herceg ugyanis elmulasztotta a vám lefizetését s így azt az ex menyasszony lesz kénytelen teljesíteni, hogy gyárjéhes jussan.

— Új katonai elnevezés. *Budapestről* táviratozzák: A király megengedte, hogy a hadapród tiszthelyettesi rendfokozat elnevezést „zászlós”-ra változtassák.

— Csalás miatt letartóztatott milliomos. *Newyorkból* táviratozzák: Egy **Viissingen Péter** nevű dúsgazdag magános, aki Csikagóban a legelső emberbarát hírében állott, szédélges miatt letartóztatott. **Viissingen** nagyon sok embert tett tönkre s nagyszabású csalással és szédélgesével több, mint egy millió dollár vagyont szerzett össze.

— Halálhíradás. Werner Jakabné született Wetes Jozsefné meghalt 65 éves korában. Temetése holnap délután három órakor lesz.

— Aradi feltalálók szabadalmi kérvénye. A magyar királyi szabadalmi hivatal gyakori időközökben közzé szokta tenni azoknak a névsorát, akik valamely találmányukra szabadalmat kérnek. A ma megjelent névsorban két aradi nevet találtunk. Az egyik *Medveczky Zsigmond*, az aradi kir. folyammérnöki hivatal vezető főmérnöke, műszaki tanácsos, aki találmányának ezt a nevet adta: kályha, vagy más tűzhely, dróthálók közé kötött falakkal. Valószínű, hogy e szabadalomnak nagy praktikus értéke van. — A másik aradi feltaláló neve *Győri Sándor*, aki ugynevezett fizető tömbre kért szabadalmat. E kérvények, illetve a találmányok sorsa fölött csak hónapok múlva dönt a szabadalmi hivatal.

— Öngyilkos huszáronkéntes. *Budapestről* jelentik: *Gyárfás Aladár* huszáronkéntes tegnap este kibérelte a Rómi szálló 68. számú szobáját, ahol ma délelőtt Browning-revolverrel halántékán lőtte magát s nyomban meghalt. Levelet hagyott hátra, amelyben ezeket írja: „Önként halok meg. Tottem oka szerelmi bánat, életuntagság. Kérem a boncolás mellőzését.” Az öngyilkos önkéntes holttestét kiszállították a 18. számú helyőrségi kórházba. Az önkéntes dúsgazdag erdélyi családból származik. Atyja erdőnagybirtokos. Október elsején vorult be a katonasághoz s a budapesti központi lovasiskolánál teljesített szolgálatot.

— Kragulyevics szíve fáj. Isgalmas jelenet játszódott le ma délelőtt Szarvek vizsgálóbíró helyiségében. A vizsgálóbíró ugyanis két börtönőrrel kihallgatás céljából felhozatta a fogházból a rablás- és gyilkosság bűntettének kísérletével vádolt Kragulyevics Spázót. Körülbelül két óráig tartó kihallgatás után a rabruhába öltöztetett vádlott hirtelen szívéhez kapott és élettelenül bukott le a székről. Közül fél óráig tartott, míg Eötvös József dr. fogház orvos az eszméletlenül fekvő embert magához tudta téríteni. Kragulyevics Spázót, akin az előbbi időben szívbeteg mutakoztak, egyelőre betegszobában helyezték el.

— Letartóztatott nagykereskedő. Megemlékezünk arról a vakmerő csalásról, a melyet a *Pallós és társa* cég hitelezőivel szemben elkövetett. Mint fővárosi tudósítónk jelenti, a rendőrség ma beidéste Pallóst, aki bevallotta, hogy 101,800 koronát csalt ki áruiban és készpénzben egyes cégekől és senkinek egy fillért nem fizetett. A vegyszernagykereskedés rosszul ment s ekkor jött a kövári közséltelap alapítása a Pallós és Társa cég alatt, amely közséltelap részvényeiből az alapításkor Pallós százezer korona értékű, illetve névértékű részvényeket kapott. Nem volt ott egy deka közsén sem, de megvotta a telap. Ezzel aztán becsapta Kacvinszky budaeörsi keserűvízforrás tulajdonost. Megvette a keserűvízforrását kétszázezer kor. ért és fizetett érte százezer korona köszénbányarészvényt, kilencven ezer korona Pallós és társa aláírású váltót és tízezer korona készpénzt. Ezt a készpénzt a keserűvízforrás üzembehozására szerezte Moskovits dr.-tól, de még a hátralékos 6000 koronát sem használta fel a forrás céljaira, hanem elköltötte. Amikor a kapca novemberben már nagyon szorult, november elején hamis mérlegot gyártott és a hitelezőket megnyugtatta asszal, hogy hatvan ezer korona aktívát mutatott ki, pedig kiderült, hogy ugyanakkor már 400 000 korona passzív

vája volt. Ma délelőtt Szentkirályi Béla rendőrfogalmazó maga elé vezettette és hosszas kihallgatás után letartóztatta.

— Egy házaspár halála. Lapunk mai számában megírtuk, hogy *Kaufman Ignác* pankotai tekintélyes kereskedő Pankotán e hónap 16-án meghalt 62 éves korában. Tegnap, kedden délután váratlanul elhunyt Kaufman betegeskedő felesége is, akinek hirtelen elhunytát a hozzá mindig gyöngéd férje halála siettette. A házaspárnak ma délelőtt Pankotán végbement temetésére aradi ismerősök közül sokan átutastak. Az egész környéken nagy részvétellel beszélnek a Kaufman-pár tragikus sorsáról.

— Erzsébet napja. El hó 19-én, szent Erzsébet napján, mint a minoritarend védőszentjének ünnepén, délelőtt 9 órakor a minoriták templomában ünnepélyes istentisztelet lesz, melyet *Lakatos O. tó dr.* rendfőnök celebrál.

— Hivatalvizsgálat a munkásbiztosító pénztárnál. *Andor Eadre dr.* miniszteri osztálytanácsos, állami munkásbiztosító hivatali bíró ma Aradra érkezett és az aradi munkásbiztosító pénztárnak vidéki megbízottjaival való leszámolását és munkakörének terjedelmét tette beható tanulmány tárgyává. A pénztárban *Andor Cukor László* elnök, *Bak Sándor* ügyvezető titkár és *Juhász Jenő*, a számfeljései osztály vezetője fogadták s szolgáltak neki felvilágosításokkal, amiket a miniszteri osztálytanácsos nagy megelégedéssel fogadott. Az aradi és több vidéki munkásbiztosító pénztárban szerzett tapasztalatok nyomán fog elkészülni az a kereskedelemügyi miniszteri rendelet, amely a pénztári fiókok működését szabályozni fogja.

A munkásbiztosító pénztár iránt a helyi szaktisztviselők érdeklődése is mind élénkebb lett. Ma délután a pénztár meghívása folytán megtekintették a munkásbiztosító pénztár adminisztrációját az *Aradi Kereskedők Köre* részéről *Hegyi Albert* elnök és *Furagó Rószó* titkár, az aradi munkás-szakszervezet tanács részéről pedig *Varga Ferenc* titkár. A vendégeknek a pénztár részéről *Bak Sándor* ügyvezető-titkár és *Buday Gyula* igazgatósági tag mutatták be tüzetesen az ügykezelésnek minden részletét, s a pénztár helyiségét. A megletekre a legkedvesebb hatást tette a pénztárnak modern, praktikus és mintaszerű adminisztrációja, amelyet az ambiciózus, szorgos tisztviselők igyekeznek a pénztár tagjai érdeklődésben napról-napra tőkéletesebbé tenni.

— Komikus panasz. Furcsa gondolkodásra valló panaszos beadvány érkezett ma *Dalnoki-Nagy Lajos* aradmegyeri alispánhoz. A panaszt *Blaas Herman* gurahonci pénzügyi tisztviselő adta be és azon sopánkodik benne, hogy a gurahonci cementgyár, ez a hatalmas telep, a mely sok munkáskezet foglalkoztat, nagy port csinál. Az alispán alkalmasint mosolyogva fogja elutasítani ezt a panaszt, melynek beadója úgy látszik füst- és pormentes gyártelepek feladásán fáradozik. Másként valóban nem magyarázható meg ez a mosolyt fakasztó panaszkodás.

— Elítélt aradi kereskedő. Hirt adtunk arról az eljárásról, melyet a temesvári rendőrség indított Nemes Lipót aradi kereskedő ellen. Nemes aradi vasson- és fémtermékkereskedő Temesvárott is akart üzleteket csinálni. Mint hogy azonban a rendelkezések gyűjtése törvényileg tilva van, a törvény kijátszására egy csejt eszelt ki. Egyik alkalmazottját, Klein Jakabot Temesvárra küldte, aki a Jóssefvárosban, a Hunyadi utcában egy szobát bérelt, majd iparagadélyt váltott és ezzel az „üzlet” megvonta. Klein felke

reste a jobb házakat és pedig nem mintákkal, hanem az árukkal, melyeket egy kecsin vitést mindenhová magával. A temesvári kereskedők csakhamar megéreztek az új konkurrenset és feljelentést tettek a rendőrségnél, amely megállapította, hogy ebben az esetben a törvények szándékos kijátszásáról van szó. Ottász korona értékű árut azonnal lefoglaltak és megindították Nemes aradi éeg ellen a vizsgálót. A vizsgálat folyama alatt beigazolást nyert, hogy Nemesnek Aradon tényleg üzlete van és hogy temesvári üzemével tényleg megkárosította a temesvári kereskedőket. A főkapitány, mint Temesvárról jelentik, ezért ma nyolc nap elvárásra és kétszáz korona pénzbüntetésre ítélte. Nemes az ítélet ellen felebbesett a tanácsoshoz.

— Takarékoskodni és gyorsan tőkét gyűteni csak úgy lehet, ha nélkülözhető filléreinket egy olyan pénzügyintézetnél helyezzük el, ahol a postatakarékpénztári kamatnál jóval magasabb betétkamatot kapunk; ezen célra ajánljuk az Aradi Hitelbank- és Takarékpénztár Részvénytársaságot (Salacz-utca 6. szám.) Ezen intézetnél takarékbetéteket a legkisebb összegtől kezdve a legmagasabb összegig fogadnak hat százalékos betétkamat ellenében. A betéteket bármikor felmondás nélkül fizetik vissza. Minden betevő egy-egy „Selfman”-féle takarékpénztár kártyát kap ingyen. 2711.

— Tulzsufojt raktár miatt elegáns női táskák és más bőrárak mélyen leszállított árban és mindenemű kókus lábtörők, fűrdő gyékények, parquetta kék és más háztartási áruk, pipere és illatszerek nagy választékban kaphatók Hegedűs Gyula kefe-, pipere- és illatszere üzletében, Arad, Andrássy tér 15. 3411

— Likőr aromák kitűnő likőrök előállítására; — háallag — Vojtek és Weisznál. 191

A kiváló bór- és lithiumos gyógyforrás

SALVATOR

Vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, cukorbetegségnél és hurutos bántalmaknál kitűnő hatás.

Természetes vasmentes savanyúvíz.

Kapható ásványvízkereskedésben vagy a Sainye-Lipóci Salvator-forrás Vállalatnál Budapest, V. Rindlerfrakpartá.

1901

TARKASÁGOK.

(*A furcsa hus*) A meglőtt dámvadbika husát szétadarolva elküldték ide is, oda is jóbarátoknak, vadásztársaknak.

Egy jóképű pirospozsgás magyarlány beállit egy darab gerinccel a vadászok nesztorához, Géza bácsihoz:

— Kézét csókelom tekintetes asszony! Itt lakik kérem az *Avorffy* ur?

— Igen itt! Na, mit hoztál?

— Hát kérem alássan, a tekintetes ur tisztelteli a tekintetes urat és küldött neki egy kis *vidám-bikahúst*.

(*Jelenet a könyvesboltban.*) A minap beállit egy jóképű parasztember ifju *Klein Mór* könyvkereskedésébe, köszön illendően, majd a gazda után tudakozódik.

— Mi tetszik, bátyám? — kérdi az üzlet tulajdonosa.

— Hát csak azt akartam mondani, hogy ezentul mindent itt akarok vásárolni, ha becsületesen kiszolgálják.

— Az csak természetes, bátyám...

— Aztán nem drágák maguk?

— Persze, hogy nem. Hát mondja csak bátyám, mivel szolgáljunk?

— Adjon hát figyelmem egy — *kampós szegét*.

— Kampós szeg? Az éppen nincsen.

Braun Gusztáv asztalos, ARAD, Vörösmarthy-utca 3. szám.
Készit irodai, üzleti és butorberendezéseket a legjutányosabb árakon. 3388

BOZSIK ERNŐ :: KÉPESITETT :: KÖMÜVESMESTER

Építési irodája

B. Választó-utca 22. szám.

— Még kampószegjük sincs? Hát akkor mi-
jűk van? — kérdezte kicsinylő hangon, majd do-
hogva távozott az üzletből.

(Bakahang a koreón.) Ez a jelenet az aradi
vasárnap délutáni korzón, a humor e bő területén
történt. Egy baka hosszú ideig kerülgette a leg-
szébb szobacicák egyikét. Nagyon szeretett volna
vele szoba elegyedni, de nem tudta, hogyan kezdje.
Az időjárásról és hasonló sablonos dolgokról nem
akart beszélni. Egyszerre merészen a nőcskéhez lé-
pett és ezt mondta:

— Mondja csak *nagysád*, maga melyik *téns-
asszonyndi* szolgál?

Koraszülött gyermekeket

a SCOTT-féle Emulsió az elsatnyulástól meg-
menti és rendes erőhöz és vidámsághoz segíti
őket.

Aggódó szülők ezrei nézték el-
ragadtatva gyer-
mekük egészségének rohamos ja-
vulását. Még akkor is, ha a gyer-
mek a tejet visszautasítja, a

SCOTT-féle Emulsiót

szívesen fogadja és könnyen emésztí
meg. 5816

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér.

Kapható minden gyógytárban.

As Emulsió vásá-
rlásánál a SCOTT-
féle módszer véd-
jegyet — a halászt
— körük figye-
lembe venni.

TORVÉNYKEZÉS.

§ Fölmentett aradi hírlapíró. A nagyváradi
esküdtbíróóság ma vonta felelősségre *Lits An-
tal* aradi hírlapíró, akit *Odray Antal* aradi ház-
tulajdonos sajtó útján elkövetett, két rendbeli
becsület sértéssel vádolt meg. A nagyváradi
törvényszék *Lits Antalt*, *Sugár Jenő* dr. egy-
hatású védőbánsága után az esküdtek igaz-
mondása alapján felmentette.

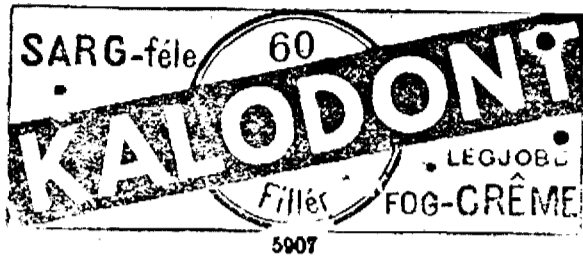
§ A dános bünpör a Kurián. Budapesti tu-
dósítónk jelenti: A dános rablógyilkosság
ügyében a Kurián ma folytatták a tárgyalást.
Varga Ferenc koronaügyész-helyettes részlete-
sen foglalkozott az esküdtbíróóság tárgyaláson
történt szabálytalanságokkal, különösen az
enyhe büntetés kiszabásával és hangostatta,
hogy az esküdtbíróóság egyrészt *kegyelmi* jogokat
gyakorolt, másrészt túllépte hatáskörét. Ha ha-
lál van a büntetés megállapítása, ugymond, azt
kell alkalmazni. Súlyos ítéletet kér. Azután a
védők terjesztették elő az összes enyhítő kö-
rülmények és a 92. szakasz alkalmazását
kérték. A tárgyalást holnap folytatják.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Dr. K. Gy. Eddig nem tudtuk, de most, hogy
tudomásunkra jutott, csak helyeselhetjük a hivatal-
nak ezt a kétségtelenül előzékeny ténykedését. Csak
azt nem értjük, hogyan lehet az ilyesmin megüt-
közni s hol itt az inkorrektus?

Boszniai emlékek. Hasonló, megtörtént ese-
ményeket, amelyek fényt vetnek a mostani háborus
mozgalmakra, szívesen vesszünk.

Lia. Sorra kerül valamennyi. A naptár szá-
mára is tettünk el.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, november 18

Amerika 1/2-el olcsóbb. 10 ezer mm. 5 fillérrel ol-
csóbb.

As áruk 50 kilonként számítva:

	Déli zárlat	2 órai zárlat
Busa áprilisra . . .	12.78—12.79	12.78—12.79
Tengeri májusra . .	7.54—7.55	7.53—7.54
Ross áprilisra . . .	10.73—10.74	10.74—10.75
Zab áprilisra . . .	8.54—8.55	8.56—8.57
Busa 1909. októberre	10.97—10.98	10.97—10.98

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény	631—
Magyar hitelrészvény	735.50

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— November 18. —

Magyar elsőrendű: Oreg nehéz páronként 400 kiló-
grammon felül súlyban — fillérig; közép páronként
353—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig;
második nehéz páronként 320 kilogrammon felül súlyban
114—116 fillérig; fiatal közép páronként 251—300 kilo-
grammig terjedő súlyban 116—117 fillérig; könnyű páron-
ként 240 kilogrammig terjedő súlyban 117—118 fillérig.
Szerbiai: Nehéz páronként 300 kilogrammon felül
súlyban — fillérig; közép páronként 240—260 kilo-
grammig terjedő súlyban — fillérig; könnyű páron-
ként 240 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig.
Sertéslétszám: November hó 15. napján volt összesen
25,834 darab, november 16. napján főlhajtott 83 da-
rab, november 16. napján elszállított 477 darab, novem-
ber 17. napjára maradt készlemben 25,443 darab.
A hízott sertés fűtési iránysága: változatlan.

IDEGENEK ARADON.

— November 18. —

Fehér Kereszt szálloda. Lukács Tivadar ke-
reskedő Karánsebes. — Lukács Zoltán utazó Buda-
pest. — Dániel Armin földbirtokos Vásárhely. —
Baner György utazó Budapest. — Weisz Jakab
vendéglős Gyékényes. — Hoffmann Jakab kereskedő
Budapest. — Hertzfeld Adolf utazó Budapest. —
Benedek Farkas utazó Budapest. — Simon Adolf
kereskedő Bécs. — Szigeti Károly utazó Szabadka.
— Nedeľku C. tanár Brassó. — Kállay József ve-
gyész Földvár. — Fuchs Jenő utazó Budapest. —
Csillag Gyula kereskedő Mezőtur. — Hammsel Mór
utazó Pozsony. — Luszt Armin kereskedő Buda-
pest. — Kádár Mihály magánzó és neje Mezőko-
vácskő. — Kelemen Albert utazó Temesvár. —
Montag Dező birtokos Birta. — Fiss Gyula jegyző
Békéscsaba. — Róth Bertalan kereskedő Beszterce-
bánya. — Takács Nándor hivatalnok Borossébes. —
Grünfeld Adolf utazó Bécs.

Központi szálloda. Semmel József utazó Buda-
pest. — Gondos Alajos utazó Budapest. — Marto-
nek Dező hivatalnok Budapest. — Makler Samu
utazó Budapest. — Kohn József kereskedő R.-Szt.-
Mihály — Almásy Gyula utazó Budapest. — Un-
gár Manó utazó Budapest. — Iritz J. János keres-
kedő Tótkomlós. — Virág Gyula hivatalnok Buda-
pest. — Szegi Arnold hivatalnok Budapest. —
Rápolti Sándor utazó Budapest. — Pap Ferenc fő-
mérnök Setvoir. — Hoffmann Sándor igazgató
Bécs. — Wuszt Alajos utazó Grác. — Nettel Emil
utazó Bécs.

Vass szálloda. Wolfram Samu utazó Bécs. —
Demkó János utazó Bécs. — Rosenbaum H. utazó
Mezőberény. — Csillag Dező utazó Mezőberény. —
Fuchs Vilmos utazó Budapest. — Rózenbaum Meny-
hért utazó Budapest. — Deutsch Dávid kereskedő
Sajtény. — Kovács Béla utazó Lugos. — Nemes
Salamon utazó Budapest. — Bankó Sándor utazó
Budapest.

Pannonia szálloda. Lábady István igazgató-
tanító Zaránd — Blazsek Károly hivatalnok Szász-
keresztur. — Benis Matild magánzó Arad. —
Winter János kereskedő Ternova. — Weinberger
Ignác kereskedő Félégyháza. — Szita László föld-
birtokos Csermő.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1908. évi november hó 19-én:

A) bérlet. A) bérlet.

Csiky Gergely halálának évfordulója alkalmából:

Diszeloadás

Csiky Gergely örökbecsű színműve:

Cifra nyomorúság.

Színmű 4 felvonásban. Irta: Csiky Gergely.

S Z E M É L Y E K:

Bálnay	Keszler Bde.	Poprádi	Ditrői Mór.
Bella, huga	H. Harmath J.	Tarczali	Mártonfi R.
Sodró	Kulcsár L.	Zegernyei	Benkóné.
Zsófi, neje	Pollinusné E.	Zanobia	Lászy Etel.
Bszter	K. Kápolnai J.	Mézesné	Korössy Juci.
Csoma	Várnay Jenő.	Tóbiás	Szabó László.

Készlete este 7 óra fél órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

A kékszakállu herceg.

Műsor 1908. november hó 19-én csütörtökön:

1. A gonosz anyós. Bohózat. — 2. A kis madártolvajok.
Életkép. — 3. Betörők munkában. Kacagató. — 4. A
Rajah kincseszekerénye. Mese. — 5. Tolvaj az éléskam-
rában. Bohózat. — 6. A dollárkirály. Látványosság. —
7. A falusi boszorkány. Dráma. — 8. Uszó ház. Kaca-
gató. 9. Úgyes varázsló. Látványosság. — 10. Kémek el-
fogatása és kivégzése. Szenzáció. — 11. Hogyan alusz-
nak Párisban? Komikus. — 12. A kékszakállu herceg.
Mese.

Előadások: Este 5 órától 11 óráig.

Minden előadás alatt katonazené játszik. — Outrászda.

Az előadásokra bármikor lehet menni!

Hétfőn, november 23-án először:

Az aradi gyásznapiok.

Egy felvonásban. 50 színesen vetített képpel.

Összeállította: Horovitz Gusztáv.

Helyárak: I. hely 1 korona, II. hely 80 fillér; III.
hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér és V. hely 20 fillér

Sirolin

Hasznos és hatékony a köhögés, influenza, szar-
köhögés, skarlatina, influenza.

Tüdőbetegségek, szar-
köhögés, skarlatina, influenza.

Mennyi értékes szar-
köhögés, skarlatina, influenza.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc)

„Roche”

Hasznos és hatékony a köhögés, influenza, szar-
köhögés, skarlatina, influenza.

Alapított 1858.

Telefon szám 459.

Müller J. és Fia

ruhafestő, vegytisztító és fehérnemű gőzmosó gyára

ARADON, gyár és iroda: Tököly Imre-utca 40—42.

Gyűjtőtelepek: József főherceg-ut II. sz., Forray-u. 2b. sz., Asztalos Sándor-u. 2—3. sz.

Vidéki gyűjtőtelepek: Déva, Brassó, Gyulafehérvár, Segesvár, Vajdahunyad, Szászváros, Székelyudvarhely.

Tisztelettel tudatjuk a n. é. közönséggel, miszerint 50 év óta fennálló országos hírű

ruhafestő, vegy ruhatisztító és fehérnemű gőzmosó gyárunkat

ujabban megnagyobbítottuk és a legmodernebb gépekkel szereltük fel s így nemcsak a bel, hanem a külföld bármely hasonnemű gyáraival a versenyt felvesszük.

Vegyileg tisztítunk vagy festünk mindennemű férfi és női ruhákat, felöltőket, gyermek ruhákat, teljesen egészben minden bontás nélkül, továbbá butorszöveteket, függönyöket, himzéseket, csipkéket, keztüket, szőrméket stb. stb.

Fehérnemű-gőzmosógyárunkban, mely kitűnő gépekkel van ujonnan felszerelve, mindennemű maró anyag, (mely a fehérneműnek ártana kizárásával) hófehéren mossuk, bármilyen fehérneműeket, de főleg gallérokat, kézelőket, férfi ingeket stb., melyek modern fényező gépeinkkel fényezve teljesen új kinézetet nyernek.

A n. é. közönség eddigi pártfogását megköszönve, kérjük további szíves megbízásait

kiváló tisztelettel

Müller J. és fia.

823

Pontos és gondos kiszolgálás.

Pontos és gondos kiszolgálás.

Postaküldemények gyorsan és gondosan eszközöltetnek.

Telefon szám 151.

Nagy könyvkötészet.

ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

KÖNYVNYOMDÁJA

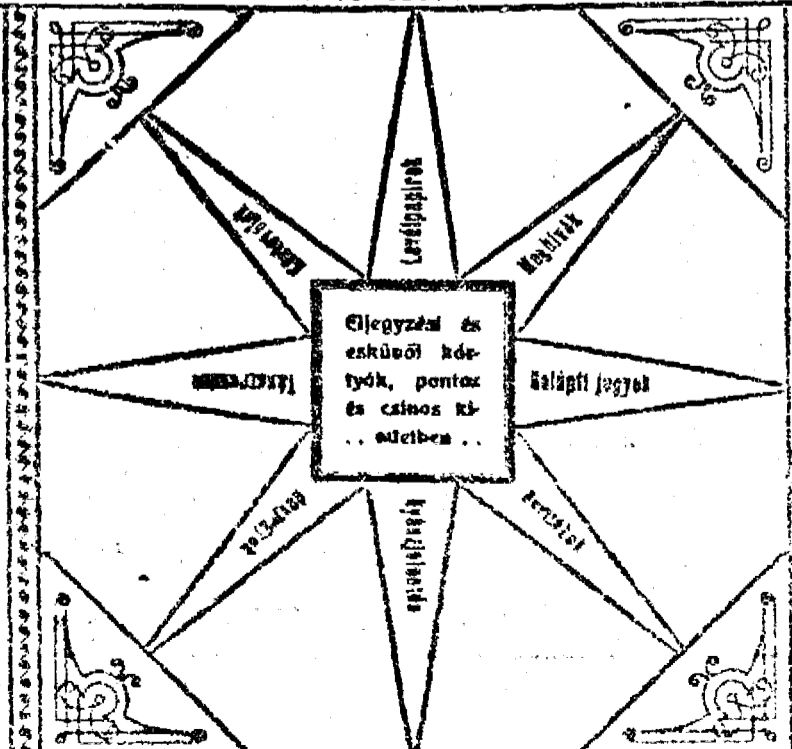
ARADON, JÓZSEF FŐHERCZEG-UT 22. SZ.

Betűtömő tőde.

Résztve
bármilyen bevételre és
a mai kor igényeinek
megfelelően készített

NYOMDÁJA,

hol mindenféle nyomtatási munkák gyorsan, pontosan és a legmodernebb technikával készítenek el.

Aradi Közlöny

a legnagyobb és legelterjedtebb vidéki politikai napilap.

ELJEGYZÉSI ÁRA:

- Helyben:
 - 1 évre 24 korona.
 - 6 hónap 12 korona.
 - Másfelől:
 - 1 évre 28 korona.
 - 6 hónap 14 korona.
- Munkadíjazás: 250.
Kiszállítás: 100.

APRO HIRDETÉSEK.

Kölgyeim!

Olyan elvált v. özvegy distingvált, szép, fess uriaszonnnyal, ki nem kalandvágyó, ki tud titoktartó lenni, s kit esetleg anyagilag is támogatnák, szeretnék megismerni és állandó barátságot kötni. Csak fényképpel és névvel ellátott levélre válaszolok, melyeket azonnal visszaküldök. Magam részéről szép snájdignak mondott, vidéki fiatal ember vagyok. Leveleket továbbít a kiadóhivatal „Jellemesség és komolyság” jelige alatt. 3548

Becher és Hildeshemi-féle

világhírű pénzszekrények csakis Pollák Arnold szállítónál kaphatók Arad, Petőfi-utca. 3588

Üzleti könyvek:

strazák másolókönyvek stb. Irodai kellékek, írószerek, levélpapírok és ügyvédi nyomtatványok legkedvezőbb beszerzési forrása. Kerpel Izsó könyv- és papirkereskedése. Ugyanott egy jó Meidinger-kályha eladó. 3161

Sikulai fajalma

100 kilónként 25 koronáért, 50 kilónként 13 koronáért, 25 kilónként 7 koronáért kapható: Sikulai uradalmi intézőségénél Sikulán, u. p. Borosjenő. 8578

Eladó házak.

Flórián-utca 7. számú és Mikes Kelemen-utca 3. sz. Bővebbet ugyanott. 3811

Egy jó forgalmu vendéglő

betegség miatt eladó vagy bérbeadó. A vételhez kevés pénz szükséges. Bővebbet Bercsényi Miklós-utca 32. 3508

Boczkó-utca 2. számú

és Boros Béni-tér 3. számú házak szabad kézből eladó. Bővebbet Boros Béni-tér 3. szám, lisztüzletben. 3527

Legjobb francia divatlap

a „La Toilette Moderne”. Ára számonként 1 kor. 20 fill. Kapható Ingusz I. és Fia könyvkereskedésben Arad, Weitzer János-u. 201

Női kalap divat szalon!

Van szerencsém a nagyérdemű hölgyközönség tudomására hozni, hogy válogatott izéu

modeljeim

az őszi és téli szezonra megőrzettek.

Dusan felszerelt raktáram által abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy úgy a legkényesebb, mint a legszerényebb igényeket kitudom elégíteni. Számos látogatásért esd 3281

Grünblatt Antónia

Arad, Szabadság-tér 11., I. em. (a Glöck huszarnokkal egy házban.) Gyászkalapok a legrövidebb idő alatt elkészülnek

Értesítés!

Van szerencsém a nagyérdemű közönségnek tudomására adni, hogy Deák Ferenc-utca 33. szám alatt egy

előnyomda, himzés és fehérnemű varrodát

nyitottam, ahol is elvállalok minden e szakmába vágó munkákat, melyeket a legdiszesebb kivitelben és a legjutányosabb árak mellett készítem.

Tisztelettel 3521

VAJDA JÁNOSNÉ.

Hímző fehérnemű varróleányok felvételnek.

487—1908. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad szab. kir. város gazdasági széke a városi árvaházban 1909. évben szükséges kenyérszállítás biztosítására folyó évi november hó 30-án d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási ár kilogrammonként 38 fillér.

Bánatpénzül leteendő 200 korona készpénzben vagy elfogadható értékpapírokban a városi pénztárban.

Az árlejtésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz bánatpénz mellékelve van s ha az ajánlattevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a 104. számú szobában az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad szab. kir. város gazdasági székének 1908. évi november hó 15-én tartott üléséből.

A gazdasági szék.

Használt

ó l o m

megvételre kerestetik

502—1908. sz.

Árverési hirdetmény.

A törvényhatósági bizottság 27651/681—1908. sz. határozata alapján Arad sz. kir. város gazdasági széke a város tulajdonát képező, kurtics községben levő 91476/1600 hold szántóföld örök áron való eladása iránt folyó év november hó 30-án d. e. 10 órakor árverést tart.

Kikiáltási ár katasztrális holddanként 2000 korona.

Bánatpénzül letendő a kikiáltási ár 10%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapírokban a városi pénztárban.

Az árverésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árverés megkezdése előtt nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek a 104.

számu szobában az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági széke 1908. évi november hó 15-én tartott üléséből.

A gazdasági szék.

Aki

zamatatos, igen finom Rumot akar készíteni, vegyen 30 fillérért egy üveg 271

Rumkivonatot.

Ebből a rajta levő utasítás szerint pár perc alatt 1 liter finom thea rumot készíthet.

Kizárólagos raktár:

Földes Kelemen

gyógyszerésznél.

Huzás már ma. Sorsjegyek a huzás tartama alatt is kaphatók.

Magy. kir. szab osztálysorsjáték

Az 1908. november 19-én és 21-én kezdődő

XXIII. I. osztályának sorsjáték

huzására szóló sorsjegyek nálam már kaphatók.

Az eredeti árak a következők:

1/4 sorsjegy 12.— korona || 1/4 sorsjegy 3.— korona
1/2 „ 6.— „ || 1/8 „ 150 „

Sorsjegyek dus számválasztékban kaphatók, többek közt a következő számok:

99351	99358	99364	99375	11956	11975	36051
4/4	4/4	4/4	4/4	8/8	8/8	8/8
	36060	36051	55801	55810	55824	
	8/8	8/8	8/8	8/8	8/8	

Az 1903. július 15-én eszközölt huzás alkalmával az általam eladott

36051. szám tizenötezer

koronát, az 1905. évi április hó 15-én eszközölt huzás alkalmával az általam eladott

36053 szám ötezer koronát és az 1906. évi

február hó 14-én eszközölt huzás alkalmával az általam eladott 99354 szám tizezer koronás nyeremények. Ezekon kívül számos 2000, 1000 és 500 kor. nyereményeket fizettem ki.

WALLFISCH ÁRMIN

bank- és váltóüzlete Aradon. 3395

Alapított 1875. évben. Helybeli és megyei telefonszám 129. Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Huzás már ma. Sorsjegyek a huzás tartama alatt is kaphatók.

OROSZ ÉS CHINAI TEÁK.

Legfinomabb

1331

ANGOL RUMOK.

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdája.

Nyomatott Kurzweil János és Társa budapesti festékgyáranak festékével.

Vöröskereszt Drogeria

Arad, Weitzer János-utca 2. sz.

— Városi és megyei telefon szám 455. —